Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 47 (1186) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 19 ЛІСТАПАДА 1978 г. ЦАНА 60 гр.

У асеннім лесе. *Фота Я. Целушэцкага.*

У найбольшым гуртку БГКТ

Ва ўсёй нашай арганізацыі, Беларускім грамадска-культурным таварыстве, пачаўся новы 1978/79 культурна-асветны сезон. Заўсёды, калі нам даводзіцца стаць на парозе новага, неяк міжволі цягне аглянуцца назад, на ўжо зробленае, і прыкінуць вокам на тое, што ў бліжэйшым ці больш адлеглым часе зрабіць неабходна. У такой іменна атмасферы дзелавітасці адбываўся 29 кастрычніка г.г. сход у гарадскім гуртку БГКТ у Беластоку. Абмяркоўваць жа было што, бо ў наш гуртук уваходзіць каля 700 членаў і ён з'яўляецца найбольшым ва ўсім нашым таварыстве, але і праблемаў у працы мае, бадай, таксама найбольш.

У апошні час наш гурток правёў шэраг мерапрыемстваў. Урачыста адзначылі мы 60-годдзе Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, арганізавалі ўрачыстую вечарыну з нагоды Дня Савецкай Арміі, адзначылі свята 1 Мая, наладзілі ўрачыстасць з нагоды Міжнароднага дня жанчын, арганізавалі навагодні баль для дарослых і ёлку для дзяцей, адбыліся ў нас і іншыя ўрачыстасці. На большасці з іх нашыя актывісты выступалі з адпаведнымі дакладамі, адбывалася багатая мастацкая частка з абавязковым удзелам нашых харавога і тэатральнага калектываў, танцавальная вечарына. У такіх урачыстасцях удзельнічала звычайна ад 100 да 200 чалавек. Праводзім мы іх сістэматычна, яны ў нас сталі ўжо традыцыйнымі.

У нас даволі цікава праходзяць сустрэчы на самыя разнастайныя тэмы, арганізуем мы іх сама меней 1-2 разы ў месяц. І так, выкладчык Беластоцкай медыцынскай акадэміі праф. др В. Чэчуга расказваў і адказваў на пытанні аб ахове прыроды і навакольнага асяроддзя, працаўнік Інстытута павышэння кваліфікацый настаўнікаў і асветных даследаванняў др У. Юзвюк — аб асноўных прынцыпах і праблемах уваходзячай у жыццё рэформы асветы, працаўнік беластоцкага філіяла Варшаўскай вышэйшай тэатральнай школы дац. др У. Паўлючук — аб светапоглядзе чалавечай адзінкі ў розных грамадскіх фармацыях, кіраўнік кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта др А. Баршчэўскі — аб народнай абраднасці асенне-зімовага цыкла на Беларусі і Беласточчыне, суддзя Ваяводскага суда мгр В. Склубоўскі — аб справах прававой апекі над сям'ёй і моладдзю, журналісты „Нівы" Я. Целушэцкі і М. Гайдук — аб працы журналіста і іншыя. На кожнай такой сустрэчы бывае ад 40 да 100 чалавек. Не менш бывае слухачоў і на аўтарскіх сустрэчах з літаратарамі з аб'яднання „Белавежа" і пісьменнікамі з іншых асяроддзяў, якія мы праводзім даволі часта. Выступалі ў нас А. Барскі, В. Швед, Я. Чыквін, С. Яновіч, Ю. Геніюш і іншыя, часам цэлай групай. Такія сустрэчы творцаў на роднай мове са сваімі чытачамі вельмі каштоўныя, бо на іх адбываецца творчая канфрантацыя, якая пашырае і умацоўвае ўзаемнае зразуменне паміж пішучымі і чытачамі. У нас гасцяваў таксама А. Лойка — сучасны беларускі савецкі паэт.

У нашым гуртку зусім нядрэнна развіваецца мастацкая самадзейнасць. Без нашых „Каласкоў" не абыходзіцца ніводная ўрачыстасць у Беларускім грамадска-культурным таварыстве. Мала ў чым уступае ім і наш тэатральны гурток. Нашыя спевакі і акцёры займаюць добрыя месцы на аглядах „Беларуская песня" і тэатральных калектываў, высокае выканаўчае майстэрства ўласціва асабліва выступленням Любы і Алі Гаўрылюк, Валі Шусты, Зоф'і Харкевіч і іншых.

Арганізуем мы таксама выстаўкі і фотавыстаўкі аб дзейнасці БГКТ, аб жыцці БССР, народным рукадзеллі беларусаў Беласточчыны і г.д. Маем мы таксама багаты выбар беларускіх савецкіх газет і часопісаў, рэгулярна экспануем „Ніву" і „Зорку". У нашай бібліятэцы ёсць звыш 3 тысяч тамоў беларускіх кніг.

Здаецца, што пачатыя ў мінулым годзе штомесячныя чацвяргі для пенсіянераў у нашым клубе ўжо прыняліся, палюбіліся нашым старэйшым сябрам, сталі традыцыйнымі. Былі на іх спатканні з літаратарамі, лектарамі, дзеячамі БГКТ.

Яшчэ многа чаго добрага дзеецца ў нашым гуртку. Але ці гэта можа задаволіць нашых членаў і праўленне гуртка? Напэўна, не!

Нельга ж лічыць задавальняючым дагэтуляшні ўдзел членаў нашага гуртка ў мастацкай самадзейнасці. У абодвух нашых калектывах — харавым і тэатральным — удзельнічае ўсяго два дзесяткі асоб. Нам жа пад сілу арганізаваць у некалькі разоў большыя калектывы. Мы маглі б таксама стварыць арыгінальны фальклорны калектыў з удзелам моладзі, сярэдняга ўзросту людзей і асоб старэйшых. Ставяць жа вельмі цікавыя фальклорныя пастаноўкі калектывы з Меляшкоў, Арэшкава і іншых мясцовасцей, дзе ў гуртках БГКТ значна менш членаў. А мы што, горшыя? Марым мы таксама і пра эстрадны калектыў, які б выкарыстоўваў у сваёй праграме багацце беларускага песеннага фальклору Беласточчыны. У нашым гуртку ёсць таксама магчымасць стварыць і танцавальны калектыў. А тэатр паэзіі?

(Працяг на стар. 4)

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

Сядзім насупраць сябе. За акном восень зрывае вопратку з дрэў, раз-пораз кідаючы мокрым лісцем у шыбіну. Уладзімір Бартнічук углядаецца туды, але па ўсім адчуваецца, што не бачыць ён ні разгулянай восені, ні трапечучыхся на шыбе лістоў. Данёсся шум лесу. У яго вачах раптам нешта змянілася.

— Расказаць... Ад чаго вам тут пачаць? Самае галоўнае з майго жыцця вы ж ужо ведаеце, ну а аб тым... Тады

таксама шумеў лес... — і пачаў у думках гартаць сваё прошлае.

Уладзімір Бартнічук нарадзіўся ў 1911 годзе ў вёсцы Баравікі. Да 27 год быў дома, працаваў на гаспадарцы. Толькі ў 1938 годзе пайшоў, як і большасць людзей гэтых ваколіц, працаваць на чыгунку ў Чаромсе. Там застала яго вайна. Там распачалося яго супрацоўніцтва з партызанскім атрадам „Чэкіст". Быў сувязным.

— Так... — пачынае ўспамінаць. — „Чэкістам" камандаваў Рыгор Каравай. Сам ён родам з нашых ваколіц, са Ставішчаў, што тут ля Чаромхі. Працавалі разам з ім на чыгунцы. І вось як у сорак першым годзе прыйшлі немцы, ён і яшчэ двое пайшлі ў лес. Да іх далучыліся ўцёкшыя з нямецкіх лагераў савецкія салдаты і арганізаваўся атрад.

Супрацоўніцтва Ул. Бартнічука з гэтым атрадам распачалося ад самага пачатку яго ўзнікнення, як толькі пайшлі ў лес. Вопратка, ежа, звесткі пра ворага. Ужо ў 1942 годзе атрад налічваў 45 асоб. Трэба ж апрануцца, паесці, а часам хворага ці параненага пераховаць.

— Памятаю, аднойчы прынеслі да мяне раненага партызана, Бадаўца Васіля, — гаворыць. — Родам ён з Рагачоў, о тут, у Мілейчыцкай гміне. Лячылі. Але як пачаў крыху хадзіць, дык заявіў, што пойдзе. Пайшоў, абапіраючыся на кулі. І нехта падказаў немцам. У Вульцы Нурэцкай у яме ад бульбы знайшлі. Каб не папасці ў рукі немцаў, застрэліўся. Восень гэта была, так як цяпер, — сказаў і задумаўся.

Уладзімір Бартнічук не толькі дапамагаў атраду, хадзіў ён разам з імі на аперацыі. Вялі дыверсію на чыгунцы, на адрэзку ад Нурца да Чаромхі — дваццаць адзін кіламетр. Узарвалі там аж васемнаццаць варожых цягнікоў.

— Памятаю апошні гітлераўскі цягнік, які падарвалі мы, — зноў пачынае гаварыць. — Немцы ўжо ўцякалі. Усё забіралі. Нагрузілі цэлы састаў і ехалі. Ехалі на два паравозы. Мы тады падвойную міну падлажылі. Узарвалася на другім паравозе. Ай, што тады нарабілася! На тры дні загарадзілі дарогу.

Працяг на стар. 4

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

Пара аднавіць падпіску „Нівы“ на 1979 год. Прымаюць яе аддзяленні РСВ „Прэса-Кніга-Рух“ і пошта ў цэлай краіне да 25 лістапада 1978 г. Нумар індэксу „Нівы“ ў цэнніку: 36670 (Informator o cenach prasy polskiej na rok 1979).

ЦАНА ПАДПІСКІ:

на год — 28 зл. 80 гр.
на паўгода — 14 зл. 40 гр.
на квартал — 7 зл. 20 гр.

Адзінкі аграмаджанага сектара народнай гаспадаркі, установы, арганізацыі і ўсялякага роду прадпрыемствы заказваюць падпіску ў мясцовых аддзяленнях РСВ „Прэса-Кніга-Рух“, у мясцовасцях, у якіх гэтых аддзяленняў няма — у паштовых установах.

Індывідуальныя чытачы аплачваюць падпіску ў паштовых установах і ў пісьманосцаў.

Падпіску з даручэннем высылкі за граніцу прымае: RSW „Prasa—Książka—Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.

Падпіска з даручэннем высылкі за граніцу вышэйшая за краёвую на 50 працэнтаў.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ВОЗЕРА НА БРАГІНЦЫ

У вярхоўі невялікай рэчкі Брагінка ў Лоеўскім раёне хутка раскінецца Днепра-Брагінскае вадасховішча. Яно будзе адным з буйнейшых на Гомельшчыне. Яго плошча 968 гектараў.

Новае вадасховішча дазволіць увільготніць і арасіць землі ў басейнах рэк Брагінка і Пясчанка.

Днепра-Брагінскае вадасховішча — складанае гідратэхнічнае збудаванне. У яго ўваходзяць помпавая станцыя, водапаводзячы канал, водаразборныя канструкцыі, агараджальная дамба і шэраг іншых аб'ектаў.

Тэхнічную дакументацыю на будаўніцтва вадаёма распрацаваў праектны інстытут „Белгіправадгас“.

У ТЭТЫМ ТЫДНІ

265 гадоў назад

24 XI 1713 нар. Лорэнс Стэрн, англійскі пісьменнік, адзін з заснавальнікаў сентыменталізму ў літаратуры.

150 гадоў назад

19 XI 1828 пам. Франц Шуберт, аўстрыйскі кампазітар, адзін з выдатных прадстаўнікоў музычнага рамантызму. У цэнтры яго творчасці вакальная лірыка (больш за 600 песень).

120 гадоў назад

20 XI 1858 нар. Сельма Лагерлёф, шведская пісьменніца, лаўрэат Нобелеўскай прэміі.

85 гадоў назад

20 XI 1893 нар. Марыя Яснажэўская-Паўлікоўская, польская паэтэса.

70 гадоў назад

19 XI 1908 нар. Мікола Засім, беларускі савецкі паэт.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

Wydawca: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 2343 Nakład 7.840 egz. N-4

Брэст. Жыллёвае будаўніцтва. *Фота В. Рудчыка.*

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, БЕЛАРУСЬ!

ПА ДАРОЗЕ Ў ПРУЖАНЫ

Качур Іван Раманавіч — сакратар Пружанскага раённага камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, чалавек, якога добра ведаюць у Гайнаўцы і Белавежы, якога і мне даводзілася ўжо раней сустракаць у час штогадовых супольных мітынгаў насельніцтва прыгранічнай паласы.

І таму я не таю сваёй радасці, калі таварышы ў Брэсце запрапанавалі мне паездку ў Пружаны. Было гэта ў пачатку кастрычніка. Пагода стаяла дажджлівая. Нягледзячы на гэта, я з цікаўнасцю ўзіраўся ва ўсё, што траплялася нам па дарозе на амаль 90-кіламетровым шляху з Брэста ў Пружаны. Перш за ўсё кідалася ў вочы шмат агульнага з тым, што даводзіцца нам бачыць у вёсках пад Гайнаўкай і ў Белавежы. Гэта ж па-суседску, недалёка ад дзяржаўнай граніцы. Асабліва адносіцца гэта да традыцыйнага жыллёвага драўлянага будаўніцтва. У нас і ў іх сялянскія хаты з выгляду амаль аднолькавыя. Толькі няма такіх прывычных для нас гумнаў і палёў, парэзаных на палоскі або на невялікія дзялянкі і з рознымі сельскагаспадарчымі культурамі. Там сялянская сяліба — гэта жылы дом, невялікая прыхатняя дзялянка, агародчык, нейкі хлеўчык і ўсё. Далей распасціраюцца шырокія палі, якія цягнуцца цэлымі кіламетрамі — аж па край далягляду.

За Высокім — гэта мястэчка ў Камянецкім раёне — шафёр сцвярджае, што не хопіць яму бензіна. Пад'язджаем на заправачную станцыю, а там — божа мой! — чарга, што і за гадзіну часу не справішся. Аказваецца, першынство на запраўку маюць грузавікі, што заняты на ўборцы бульбы. Усім іншым трэба чакаць.

— Не, мы чакаць не будзем — сцвердзіў шафёр і паімчаўся ў першы калгас, які трапіўся нам па дарозе. Там без клопату заправіў ён сваю „Волгу“, сказаў „дзякуй“ старшыні калгаса і мы адправіліся ў дарогу.

— Вось і Пружаны, — апавясціў сябра-журналіст з брэсцкай абласной газеты „Заря“, які суправаджаў мяне ў гэтай паездцы.

Я ведаў, што гэта адзін са старэйшых гарадоў на тэрыторыі Беларусі. Карэнні яго гісторыі ў XV стагоддзі. Асабліва славіліся там **Пружанскія крамы** — цагляная будоўля з канца мінулага стагоддзя, якую пасля вайны дбайна адбудавалі як архітэктурны помнік.

Пружаны гэта ад 1940 г. раённы цэнтр, горад тыпу нашага Бельска або Сямятыч. Нейкіх 15 тысяч насельніцтва. Сябры-спадарожнікі паказалі мне яшчэ шматлікія помнікі, якімі ўпрыгожаны Пружаны. Крыху даўжэй спыніліся мы ля помнікаў лётчыку Сцяпану Грудзімаву і Веры Харужай.

— Чаму якраз гэтым людзям пабудавалі ў Пружанах помнік? — зацікавіўся я.

— Вера Харужая, — гавораць мае сябры, — наш нацыянальны герой. Вось якраз нядаўна мы адзначалі 75 гадавіну з дня яе нараджэння. Тут справа ясная. Амаль кожны горад на Беларусі мае або помнік Веры Харужай або вуліцу яе імя.

— А лётчык Грудзімаў?

— Ён загінуў у баях, абараняючы горад перад нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў першыя гадзіны Айчыннай вайны. У пяць гадзін раніцы ў нядзелю 22 чэрвеня 1941 года ён са сваёй эскадрыллю ўступіў у паветраны бой з варожымі бамбардзіроўшчыкамі. Адзін з іх збіў кулямётнай чаргой, а другі — тараніў. Быў гэта адзін з першых таранаў у гісторыі другой сусветнай вайны. Гэта і ўвекавечвае наш помнік.

На плошчы перад будынкам райкома, сярод клумбаў кветак і пажаўцелых, у асенняй вопратцы дрэў — яшчэ адзін, але самы важны помнік горада Пружаны, помнік **Леніну**. Побач лозунгі і стэнд, якія апавяшчаюць вынікі сацыялістычнага спаборніцтва за дастойную сустрэчу 60 гадавіны Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Ад гэтага і пачынаем нашу гутарку з сакратаром райкома. Таварыш Качур заяўляе:

— Працоўныя Пружан і Пружанскага раёна паспяхова выконваюць свае абавязацельствы ў гонар 60 гадавіны БССР. Магу тут, для прыкладу, назваць нашы абодва заводы па перапрацоўцы фруктаў і агародніны, адносіцца гэта таксама да маслазавода і хлебакамбінатаў у Пружанах і Ружанах. Іх калектывы ўжо рапартавалі аб выкананні сваіх гадавых планаў. Тое ж магу сказаць і пра будаўнічыя арганізацыі. Вось толькі што аддалі мы ў карыстанне чарговы жылы корпус для 60 сем'яў.

І ў гэтую хвіліну зазваніў тэлефон.

— Добра, ужо еду, — заявіў сакратар і растлумачыў нам, што яму пара адпраўляцца на граніцу, каб абмеркаваць з польскімі сябрамі з Белавежы і Гайнаўкі ўсе праблемы чарговай сустрэчы насельніцтва прыгранічных раёнаў. На гэты раз з нагоды 35 гадавіны Войска Польскага.

Нашу гутарку з сакратаром Качурам аб справах Пружанскага раёна давялося перакласці да наступнай сустрэчы.

Віктар Рудчык

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Беражыце старыя рэчы! ● Бярвіха ● Мяшок, поўны багацця, адкрывае наш спецыяльны карэспандэнт у Пружанах ● Хрысціны ● Якія павінны быць беларускія радыёперадачы? ● Піліп Саскі крэкча на вучобу ● Весткі з Палічнай, Дубіч Царкоўных, Супраслі, Гайнаўкі, Кнаразоў, Парцава, Чаромхі, Нараўкі, Ласінкі ● Калі сніцца фурманка з жытам ● Кашуля на добрую ноч ● Кастуся пужае Лайдакевіч ● Песня „Do zakochania jeden krok”.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 18 XI — 6.00 TTR. Mat. 6.30 Fiz. 9.00 Dla kl. VIII Nauka o czł. 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Mech. rol. 14.40 Orbita. 15.10 Dziennik. 15.20 Obiektyw. 15.40 Dzień dobry, tu Telewizja! 16.00 Latarnia czarnoksięska. 16.30 Testament Orfeusza — fr. dramat poetycki. 18.05 Magazyn motor. 18.30 Polsce i Partii. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Shenadoah — western ameryk. 22.20 Mała antologia kabaretu. 23.05 Dziennik.

Niedziela 19 XI — 6.15 TTR. Upr. rośl. 6.45 Mech. rol. 7.15 Nasze spotkania. 7.35 Now. w domu i zagr. 8.00 Alarm przeciwpoż. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Drogi i rozdroża II Rzeczypospolitej. 11.05 Polskie bitwy. 12.20 Dziennik. 12.35 Rolnicze rozmowy. 13.00 Kartki z 35-lecia. 13.05 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek 20 XI — 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Mech. rol. 15.30 NURT — mat. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja! 16.50 Zwierzyniec. 17.20 Filmy Julija Rajzmana: Ostatnia noc — radz. dramat rew. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.20 Kto jest kto? — teletur. 23.00 Dziennik.

Wtorek 21 XI — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla kl. IV Geogr. 10.00 Dla kl. I—III Czerwone, żółte, ziel. 11.05 Dla kl I Mat. 11.30 Zakochany D'Artagnan — film fr. 13.25 TTR. J. pol. 14.00 Fiz. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja! 16.50 Studio Mł. 17.25 Interstudio. 17.55 Sonda. 18.25 W kraterze Ngorongoro — ser. przyr. pt. „Raj zwierząt”. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Dni Turbinów — odc. III ser. ZSRR. 21.40 Świadkowie. 22.00 Camerata. 22.30 Dziennik. 22.45 Rozmowy o sztuce.

Środa 22 XI — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Fiz. 9.00 Dla kl. VII Chem. 10.00 Fiz. 12.45 TTR. Hist. 13.25 Chem. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Entliczek-słowniczek. 17.15 Los. Małego Lot. 17.25 Ludzie uparci — pr. publ. 18.05 Spoza gór i rzek. 18.35 Między nami jaskiniowcami — ser. USA. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Kino Interesujących Filmów: Wyrok w Norymberdze — ameryk. dramat polit. 23.25 Dziennik.

Czwartek 23 XI — 6.00 TTR. Hist. 6.30 Chem. 8.10 Dla kl. VII Zool. 12.55 Dla kl. I—IV lic. J. pol. 13.25 TTR. Mat. 14.00 Biol. 15.30 Co dalej maturzysto? 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu Telewizja. 16.50 Czwartek TDC. 18.05 Dom i my. 18.25 Rep. wojskowy. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Zaginęła dziewczyna — czech. dramat krym. 22.15 Pegaz. 23.00 Dziennik.

Piątek 24 XI — 6.00 TTR. Mat. 6.30 Biol. 9.00 Dla kl. V Geogr. 10.00 Dla kl. VIII Wych. ob. 11.05 Dla kl. I—III lic. Wych. tech. 12.45 TTR. Mat. 13.25 Fiz. 13.55 Red. szk. zap. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 Klinika zdrowego człowieka — pr. oświat. 17.50 Pan na Ratuszu — odc. VIII ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Co robisz Anno — ang. dramat obycz. 21.25 Świat, ludzie, idee. 21.55 Koncert Wielkiej Ork. Symfonicznej PRiTV w Katowicach. 22.45 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 17 XI — 7.40 Film fab. 8.50 Koncert. 17.35 Śpiewa N. Tkaczenko. 18.10 Film fab. 19.30 Konkurs młodych wykonawców.

Sobota 18 XI — 10.10 Przegląd międzynar. 12.50 Konkurs młodych śpiewaków. 15.25 Śpiewa R. Ibragimow. 17.15 Opera.

Niedziela 19 XI — 6.55 Koncert bandurystek. 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 14.15 Panorama międzynar. 15.00 Koncert. 16.15 Hokej. Saławat Jułajew — CSKA. 18.00 Klub film. 19.30 Wieczór autorski M. Tanka. 20.30 Festiwal filmów Białoruskiej TV.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Trzpiotka — radz. 21—22. Woda życia — radz. 23—24. Złodziej samochodów — radz. 25—26.

Bielsk Podl. Zapamiętajmy to lato — radz. 20. Zaufanie — radz. 21—22. Tabor wędruje do nieba — radz. 23—24. Wniebowstąpienie — radz. 25—26.

Czyże Noc nad Chillie — radz. Szał — ang. 22—26.

Gródek Trzydzieści trzy — radz. 25—26.

Hajnówka Mimino — radz. 20. Ballada o żołnierzu — radz. 21—22. Eskadra czuwa — radz. 23—24. Morze w ogniu — radz. 25—26.

Michałowo Wyzwolenie cz. III — radz. 21—22. Apel odważnych — radz. 23—24. Yuryko moja miłość — radz. 25—26.

Milejczyce Gorący śnieg — radz. Znak Zodiaku — pol. 22—26.

Narew Step cz. I i II — radz. Dowódca łodzi podwodnej — pol. 22—26.

Narewka Gra o jabłko — czes. Kochaj albo rzuć — pol. 22—26.

Nurzec Krótkie wakacje — wł. 21—22. Lato z kowbojem — czes. 23—24. W gwiezdnym pyle — NRD 25—26.

Orla Oskarżeni o zabójstwo — radz. Płonąca tajga — radz. 22—26.

Rajsk Szczęście Anny — radz. Za rok, za dzień, za chwilę — pol. 22—26.

У шчаслівай сям'і

Сабраліся ўсе разам пад дахам старэнькай хаткі. Бацькоў пасадзілі на ганаровым месцы, якое нашы дзеды-прадзеды называлі покуцем. Да сёння яшчэ асталіся там гэтыя самыя іконы, якія 50 гадоў таму назад былі сведкамі першага вяселля Андрэя і Ганны Буракоў з вёскі Кошкі ў Арлянскай гміне.

Іх дзеці, а таксама гмінная ўлада хацелі наладзіць гэтую ўрачыстасць у іншым, болей прасторным і лепш абсталяваным памяшканні. Аднак дзядзька Андрэй рашуча заявіў:

— Нікуды я не пайду і не паеду. Я тут жаніўся 50 гадоў таму назад і тут буду спраўляць сваё **залатое вяселле.**

І сапраўды, з гэтай старэнькай хаткай звязаны ўсе радасці і турботы дзядзькі Андрэя.

— Усяго давялося спрабаваць, — гаворыць ён. — Бацькі мае загінулі ў бежанцах. Пасля першай сусветнай вайны вярнуліся мы на радзіму круглымі сіратамі. Бацькоўская хатка, вось гэтая хатка, — дадае дзядзька Андрэй, — шчасліва асталася, але без вокан і дзвярэй. Нават зімой басанож мы хадзілі. Каб не загінуць ад холаду і голаду, давялося ісці ў батракі. Я папаў да аднаго шляхцюка за Бранскам. Круглы год служыў яму за аднаго бычка... Толькі было гэта так даўно, навошта ўспамінаць... Давайце, я вам лепш паспяваю...

І пачаў ён доўгі рускі раманс пра каханне, у якім з асаблівым націскам паўтараў словы: *„Поцелуй мой застыл у неё на устах...“*

— Тата, раскажыце пра Барадзіно, — папрасіў сын-афіцэр. І 75-гадовы бацька пачаў чытаць па-памяці:

„Скажи-ка, дядя, ведь
не даром
Москва, сожжённая
пожаром,
Французу отдана...“

Доўга яшчэ, доўга гучала ў старэнькай хатцы гэтая Лермантаўская паэма пра барадзінскую бітву з 1812 года. Дзядзька Андрэй вывучыў яе яшчэ ў царскай школе і памятае па сённяшні дзень.

— Як вы пажаніліся? — звяртаюся я да цёткі Ганны. Яна крыху старэйшая за мужа.

— Спадабаўся ён мне, — кажа, а ў вачах паяўляецца радасны ўспамін.

— Мы з адной вёскі, — папаўняе дзядзька Андрэй. — Я таксама яе пакахаў і мы пажаніліся. А на дабавак прынесла яна мне ў пасагу 3 гектары зямлі, карову і крыху збожжа. У той час, значыць 50 гадоў таму назад, гэта было многа. У мяне па бацьку асталося таксама тры гектары зямлі і так мы жылі, гаспадарылі.

На другі год пасля шлюбу нарадзілася першае дзіця — Аня. Цяпер яна разам з мужам жыве ў Бельску. Другі быў сын, якога назвалі Мікалаем. Іх дзяцінства і юнацтва праходзіла ў цяжкі ваенны час, і таму асталіся яны без адукацыі. Анна ў Бельску займаецца хатняй гаспадаркай, а Мікалай астаўся на гаспадарцы. Ён з гордасцю расказвае пра свае сельскагаспадарчыя справы, але за словамі, за радасцю ад дасягненняў недзе глыбока закараніўся жаль, што гэта ён астаўся без навукі.

Адукаваная частка сям'і Буракоў пачалася ад Уладзіміра.

— Дзеці мае, — расказвае дзядзька Андрэй, — вучыліся добра. Вось Валодзя закончыў пачатковую школу на адных пяцёрках. Рашыў я паслаць яго некуды далей, але не ведаў куды. Тады параілі мне звярнуцца ў беларускі ліцэй. Дырэктар Кастыцэвіч паглядзеў на яго пасведчанне і сказаў, каб прыязджаў. Я да смерці яго не забуду і дзеці мае таксама будуць заўжды з удзячнасцю ўспамінаць гэтага незвычайнага чалавека, які, як толькі мог, так дапамагаў людзям...

І дзядзька Андрэй узнімае тост за добрую памяць аб даўнейшым дырэктары Бельскага беларускага ліцэя — аб Яраславе Кастыцэвічу. Праз гэты ліцэй прайшлі ўсе яго малодшыя дзеці. Уладзімір, з 1934 года нараджэння, пазней стаў афіцэрам, камандарам-паручнікам ваенна-марскога флоту. Аляксандр, на два гады малодшы, маёр авіяцыі. І яшчэ адзін сын, самы малодшы ў сям'і Буракоў, Сяргей, таксама выбраў прафесію афіцэра Людовага Войска Польскага. Цяпер ён у званні капітана, накіравалі яго ў Акадэмію генштаба.

Пасля лётчыка Аляксандра, але перад пехацінцам Сяргеем, была ў Андрэя і Ганны яшчэ дачка Марыся. Яна цяпер настаўніца. Жыве і працуе ў Беластоку.

Вось якая сям'я сабралася пад дахам старэнькай хаткі, каб адзначыць **залатое вяселле** сваіх бацькоў. Былі тосты, пажаданні і песні. Ад імя гмінных улад сакратар гміннага камітэта партыі ў Орлі Галіна Кірылюк уручыла юбілярам медаль **„За доўгае сямейнае сужыццё“.**

У лёсе гэтай сям'і адлюстроўваецца лёс нашага народа. Распасціраецца ён на шляху ад старэнькай хаты да супернавейшай тэхнікі, даверанай дзецям Ганны і Андрэя Буракоў.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

Наша галерэя

Скульптура „Касманаўт“ Вячаслава Шума.
Фота Рыгора Жура.

Новыя вершы

Будзённых спраў высокае значэнне
Я спасцігаў у полі на раллі.
Парыў душы і творчае натхненне
Бяруць вытокі з роднае зямлі.

Тут першы крок і першая сцяжына.
І першая за плугам баразна,
З якою я ўваходзіў у Айчыну,
Каб смак акрайца жытняга спазнаць.

...Бяру сцяблінку тонкую ў далоні,
Бы чуйны провад між зямлёй і мной, —
Гудзе мембрана колаца бяссоннем,
Трывогаю і радасцю людской.

І чую я і сэрца перастукі,
І шум дажджу, і пераліў зярнят...
А мне здаецца, што сякераў грукат —
З раскарчаваных прадзедамі ляд.

Віктар Хаўратовіч

М. Шаховіч. З народных гаворак

вороне жыто — доўгія чорныя зёрны, якія вырастаюць з жытняга коласа. Гэта тое, што інакш называюць спарыжом. Ты пуйды глянь, куолько ў нас воронёго жыта. Здаецца в тамтуом годы туолько нэ було.

згоныны — адпады пры малацьбе, але не тое, што ў польскай мове называюць „сьрута“, крышку буйнейшыя. Будуць гэта пераважна падробленыя каласы, а найчасцей адбітыя ад іх вусы. Одгорны спуод машыны згоныны. Подывысь, куолько згонын нагнало пуод машыну.

погрэбыны — частка грабляў, а дакладна папярэчная бэлечка, асаджаная на граблíску. Гэта тая частка, у якую ўстаўляюць зубы. Возьмы убы зубы в погрэбыны. Чого стаеш на погрэбынах, то ж поломыш.

подціпок — тыя снапы, якія кладуць на ток, каб малаціць цэпам. Іды, одсунэш подціпок, шо там на токовы лежыт.

попэрэчнык — кавалкі поля, якія пры заканчэнні арання трэба заараць упоперак. Всё зорав, зостався туолько попэрэчнык, але зачав падаты дождж, той нэ скуончыв.

рудыль — драўляны друк, за які конь цягне манеж. Нэ садовыэтэсь на рудыль, бо поломытэ. Бэз рудля манножа нэ потягнэш.

(Старына, гміна Дубічы Царкоўныя)

ЦЯЖКА ЦЯПЕР МУЖЧЫНАМ ЮНАЦТВА

Падарaслеў нарэшце і хлопец. Замяніў ужо касцюмчык з нулёўкі на трыццатку. Купіў абутак па назе і людской прычоскай абзавёўся. І прыглянулася яму яна. Ён прабачыў ёй усё, нават тое, што дасюль карысталася яго законнымі прывілеямі і бесцырымонна апраналася ў яго вопратку, і нясмела запрапанаваў сустрэчу. Думаеце, адразу згадзілася? Дзе там! А калі згадзілася, адразу пачала ставіць свае ўмовы. Гэта яна назначае час і месца сустрэч, хаця зусім гэта не перашкаджае ёй рэгулярна спазняцца на іх, і гэтак далей і таму падобна, ды не пасмей пакрыўдзіцца.

Мала-памалу пачалі занікаць парогі, раздзяляючыя іх, і дайшло між імі да граху — першага ў іх жыцці. Яны страцілі нявіннасць. Выразна вінаваты ў тым абое, калі наогул можна гаварыць тут пра віну. Але аказваецца, што не, вінаваты толькі ён. Ён, бачыце, пазбавіў яе нявіннасці. Прабачце, а дзе ж яго, беднага, нявіннасць? Ці мужчына ўжо нараджаецца з кляймом віны? Так несправядліва. Гэта ж не наш прапрашчур абтрос райскую яблыню з забароненымі яблыкамі, спажыў іх і нават знаёмых пачаставаў. Ці ж забылі ўжо гэта? Калісь такіх вымаганняў дзяўчаты не мелі, бо ім на гэта не дазвалялася. І адносіны паміж дзяўчынай і хлопцам былі іншыя. Ініцыятыва належала заўсёды да хлопца, а дзяўчына павінна была пакарыцца яму. Няхай толькі не паслухаецца, то з танцаў вон, з кампаніі вон, а пры нагодзе можна і каласок завязаць. І такіх паскудных выдумак, як, напрыклад, белыя вальсы і танга, як цяпер, і ва ўспаміне не было. Бо яны, праўду кажучы, зусім і непатрэбныя. То хлопцы просяць на танец дзяўчат, то зноў дзяўчаты просяць хлопцаў — адна толькі блытаніна. Зрэшты, кожны хлопец сам дасканала ведае, калі і з кім мае танцаваць, а то яшчэ, чаго добрага, наясіся праз іх сораму: прастаіш увесь вечар у кутку, бо яны, па той ці іншай прычыне, могуць не запрасіць цябе.

А возьмем такую справу, як шароўка. Ці з сучаснай нашай адукаванай моладзі ведае хто, што скрываецца пад гэтым словам? Бадай, не. Проста прыгожае слова „шароўка“, з усім тым багаццем, што яно абазначала, памерла. А шкада. Вельмі шкада. Бо абазначала яно вельмі многа. Многія хлопцы толькі і хадзілі на вечырынкі для адной шароўкі. І дзяўчаты напэўна яе любілі, хаця адкрыта гэтага не выказвалі. А колькі ж мілых успамінаў аставіла шароўка ў многіх з нас, былых кавалераў. Я, напрыклад, калі ўспомню аб ёй, то адразу мілая ўсмешка ўсплывае на маім твары і грэшныя думкі лезуць у сівую галаву.

Вернемся яшчэ на момант да колішняй вопраткі нашых юнакоў і дзяўчат. Тут панавала больш-менш раўнавага і ў цане, і ў колькасці. Хлопец меў у асноўным і рабочыя, і святочныя: нагавіцы, пінжак, кажух, паліто ці бурку, а дзяўчына, таксама рабочыя і святочныя: саян, кофту, паліто і кажух. На галаве: хлопцы — шапкі, а дзяўчаты — хусткі. Калі і былі нейкія адхіленні ад нормы, то невялікія. У абутку напэўна мелі перавагу хлопцы. Дзяўчаты больш павінны былі шанаваць свае боты, чым хлопцы. Ідучы, напрыклад, у царкву, калі яна была далёка, неслі свой абутак у руках, каб абуцца толькі каля самай царквы. Хлопцы ў такіх выпадках ішлі ўсю дарогу абутымі, а калі каторы і нёс у руках, то абуваўся на значна большай адлегласці ад царквы, як дзяўчына. Вось гэта гармонія.

Піліп Саскі

Беларускія прыказкі

Пашкадаваў воўк кабылу — пакінуў хвост ды грыву.

Пражорлівую свінню век не накорміш.

(Праця́г са стар. 1)

Фронт перамяшчаўся на захад. Вызваленыя мясцовасці вярталіся памалу да нармальнага жыцця. 1 сакавіка 1945 года Ул. Бартнічук уступіў у рады ППР у Рагачах і атрымаў загад стварыць арганізацыю ў Баравіках. Стаў ён сакратаром, якім быў ад 1945 да 1948 года. У тым часе супольна з таварышамі Дзімітрам Бадаўцом з Мікуліч і Міхасём Волчукам з Грузкі, які зараз жыве ў Сямяцічах, стварылі падобныя арганізацыі ППР у Залессі, Забалоцці, Грузцы і ў вёсцы Нурэц. У гадах 1946-1948 быў членам Ваяводскага камітэта ППР у Беластоку.

— Хто яго ведае, калі было горш — у вайну ці зараз пасля вайны? — гаворыць. — Тут жа ў нас банды былі. Як толькі ноч, так і выходзілі. Забівалі, грабілі. І то свае. Крыўдна. Забіралі ўсё. На вялікдзень, памятаю, ехалі людзі у царкву, дык перастуііпілі, моцна збілі, пазабіралі коней.

Трэба было арганізаваць нейкую самаабарону. І ў 1946 г. арганізавалася ў Рагачах ОРМО, камендантам якога выбралі Уладзіміра Бартнічука. Спачатку людзі пабойваліся ўступаць. Баяліся помсты банд. Але калі грабяжы нарасталі, калі часцей прыходзілі ночу ў хаты, пачалі ўступаць ахвотна. Ахоўвалі вёскі.

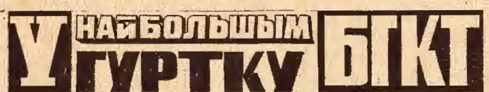
— Умоўным нашым сігналам былі тры выстралы, — успамінае ён.

Уладзімір Бартнічук заваяваў вялікі давер і прызнанне сярод людзей. Доказам гэтага з'яўляецца хаця б тое, што ў гадах 1950-1951 выконваў функцыю І сакратара гміннага камітэта ПАРП у Мілейчыцах, а ў гадах 1960-1964 — рад партыйных функцый: член павятовага камітэта ПАРП у Сямяцічах, член грамадскага камітэта ў Рагачах, радны ў Рагачах і Мілейчыцах.

Зараз Уладзімір Бартнічук жыве ў Левашах, што ў Мілейчыцкай гміне. Жыве разам з сынам і нявесткай. Атрымоўвае спецыяльную пенсію. За партыйную і грамадскую дзейнасць узнагародзілі яго Кавалерскім Крыжам Ордэна адраджэння Польшчы ды залатым і бронзавым Крыжам Заслугі. Апрача гэтага — знакам „За заслугі ў ахоўванні парадку".

Міхась Шаховіч
Фота аўтара

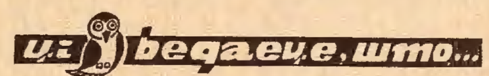
(Праця́г са стар. 1)

Напэўна замала мы займаемся і нашым маладым пакаленнем, перш за ўсё дзецьмі. Мы павінны арганізаваць з імі рэгулярныя заняткі — цікавыя сустрэчы з беларускімі казкамі, навучыць беларускім песням і вершам. Мо тады палявіцца беластоцкія дзеці і на конкурсах „Беларуская песня" для школьнікаў? І засаромяць сваіх бацькоў, што яны чамусьці не адважыліся выступіць сёлета на музычным конкурсе, хоць сярод беластачан, вядома, розных даскаканалых гарманістаў, скрыпачоў, гітаристаў, мандалістаў і іншых музыкаў лічыць і не пераліч..

І тут трэба сказаць, што хоць наш гуртоk мае вельмі адданы і дзелавы актыў, але яго ўсё яшчэ нам замала. Нам страшэнна патрэбны людзі, якія хочуць і патрапяць арганізаваць цікавыя і карысныя мерапрыемствы, гурткі, калектывы, заняткі, і не менш нам патрэбны такія людзі, што хочуць у гэтым удзельнічаць. І на здабыванні, выяўленні і заахвочванні да дзейнасці такіх іменна людзей мы і будзем канцэнтраваць сваю працу ў бліжэйшым часе і ў будучыні.

Мікалай Гайдук,
старшыня беластоцкага гуртка БГКТ

...грамадская арганізацыя Польскі Чырвоны Крыж у Беластоцкім ваяводстве аб'ядноўвае 80 777 членаў у 809 гуртках.

Гарадскія замалёўкі. У Гайнаўцы.
Фота Я. Целушэцкага.

ШТО ПРАДУКУЕ ГАЙНАЎСКІ „ЛЕС"?

Прадпрыемства лясной вытворчасці „Лес" у Гайнаўцы займаецца нарыхтоўкай ягад-чарніц, рабіны, дзікай ружы, цярноўніка (тарніны), розных грыбоў: баравікоў, плісак (лісічак), апенек, зялёнак, маслюкоў. Сёлета не вельмі ўрадзілі чарніцы — сабрана іх усяго 40 тон (у мінулым годзе прадпрыемства купіла тэтых ягад звыш 270 тон); рабіны — 20 тон і цярноўніка — 10 тон. Затое грыбоў было багата. Гайнаўскі „Лес" купіў больш 130 тон плісак, каля 150 тон апенек, 26 тон маслюкоў, 30 тон іншых сартоў грыбоў. На прыёмныя пункты грыбнікі прывозілі зялёнкі і апенькі яшчэ ў пачатку лістапада.

Ягады і грыбы высылаюцца ў Федэратыўную Рэспубліку Германіі, а тое, што не паспяваюць высылаць, ідзе на пульпы ды саленні, якія потым перапрацоўваюць іншыя прадпрыемствы на розныя марынады і кансервы. Пры частковай перапрацоўцы ягад і грыбоў працуюць жанчыны, у тым ліку найбольш салідныя, як, для прыкладу, Ірына Ювзікоўская, Марыя Прыступюк, Галіна Кузьміцкая, Леакадзія Храбалоўская і іншыя. У кладовай спажывецкага аддзялення не выветрываецца пах ягад, грыбоў, травы „зуброўкі" і іншых дараў Белавежскай пушчы і навакольных лясоў.

Ад паляўнічых прадпрыемства „Лес" купляе дзічыну: зайцаў, ласёў, аленяў, дзікаў і курапатак.

Купляе яно таксама розныя каробкі, кашы ды кошычкі, зробленыя саматужнікамі з ракіты і саломы. Гэтыя вырабы займаюць важнае месца ў вытворчасці прадпрыемства „Лес". Іх купляюць заходнія краіны: Вялікабрытанія, ФРГ і Францыя.

Гайнаўскі „Лес" выпускае прадукцыю на 100 мільёнаў злотых у год.

(яц)

Набліжаецца 1979 год — міжнародны год дзяцей. У гэтым годзе адбудзецца шмат мерапрыемстваў, прысвечаных дзецям. Асабліва старанна рыхтуецца да гэтага Таварыства прыяцеляў дзяцей. Яно адзначае ўжо 60-годдзе свайго існавання.

У Нараўкаўскай гміне дзейнічае 7 гурткоў гэтага таварыства. Уся арганізацыя налічвае 420 членаў. Каардынатарам працы з'яўляецца гміннае праўленне, пры якім працуюць камісіі: арганізацыйна-фінансавая, індывідуальнай дапамогі, распаўсюджвання педагагічнай культуры і дапамогі дзецям, якія патрабуюць спецыяльных захадаў.

У гміне існуюць розныя формы працы таварыства. 4 члены апякуюцца дзецьмі 6 сем'яў. У будучыні такіх апякуноў будзе 11 і пад сваю апеку яны возьмуць 13 сем'яў.

Многа ўвагі кіруе гмінная ўлада на дапамогу дзецям выкарыстоўваць вольны час, на працу дзяцей для свайго асяроддзя. У 1978 годзе было арганізавана 15 сустрэч, на якіх чыталіся даклады, прысвечаныя фізічнаму і псіхічнаму развіццю дзяцей, выхаваўчым недахопам. У гміне арганізаваны тры пляцоўкі для гульняў. Дзве з іх заснавау СКР з Нараўкі, а адну — ваяводскае кіраўніцтва ТПД.

ТПД прыняло ў праўныя члены мясцовыя прадпрыемствы: ГС, спулдзельчы банк і бацькоўскі камітэт зборнай гміннай школы. Адгэтуль ідзе найбольшая дапамога. Актыўна супрацоўнічае таварыства з гміннымі дырэктарамі школы, радай саюза польскіх настаўнікаў, польскім камітэтам грамадскай дапамогі. Гміннае праўленне многа грошай выдала на розныя формы адначынку дзяцей. Відаць асаблівая карпатлівасць за дзяцей алкаголікаў, з разбітых сем'яў. Больш як 11 тысяч злотых пайшло на адзежу гэтым дзецям.

За добрую грамадскую працу адзін член узнагароджаны знакам „Заслужаны для Беласточчыны", 13 асоб атрымала значок „Прыяцель дзіцяці" і 10 асоб — дыпломы. Самыя актыўныя нашы дзеячы гэта: Юзэф Навіцкі, Валя Пацэвіч і Янка Савіцкі.

Аляксандр Закройшчык

Як ні кажыце, але выткаць дзвюхасноваваы дыван — не простая справа. Фота М. Гайдука.

Курэнне папяросаў шкодзіць!

Курцы шкодзяць сабе і сваім дзецям, калі тым даводзіцца быць у задымленай кватэры. Падрастаючыя дзеці курцоў, ідучы следам сваіх бацькоў, таксама рана пачынаюць курыць. Гэта маладому арганізму асабліва шкодзіць. Дым з папяросаў мае ў сабе сотні шкодных для здароўя складнікаў. Ён даводзіць да пашкоджання м. інш. бронхаў, эмфіземы лёгкіх, пухліны. Нікацін мае шкодны ўплыў на сістэму крывяных сасудаў, а нават выклікае інфаркт сэрца. Курцоў павінен непакоіць факт, што смяротнасць сярод іх у 70% вышэйшая, чым сярод некурцоў. Вельмі дрэнна робяць някарныя жанчыны, якія не пакідаюць курыць. Гэтым самым шкодзяць не толькі сабе, але і будучаму дзіцяці. Жанчыны-курцы часта неданошваюць дзяцей. Калі жанчыны, якія зацяжарылі, не парываюць са шкодным налогам, яны родзяць куды слабейшых і меншыя вагою дзеці. Доследы паказваюць, што такія дзеці маюць парокі сэрца, меншую канцэнтрацыю ўвагі, яны менш пільныя ў вучобе і г.д. Маці ўвогуле не павінна курыць. Нават тыя, якія даглядаюць не толькі немаўлят, але і дарослых дзяцей. Яны не павінны дазваляць курыць пры дзецях навать госцям.

(ця)

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XVII

Патрыятычны матыў у некаторых казках Коласа як бы вылампаецца з алегарызму і набірае выразнай яскравасці, наближаецца да публіцыстычнай адназначнасці. Прыкладам могуць быць некаторыя фрагменты навелы „Ноч, калі квітнее папараць". У гэтым творы пісьменнік выразна кіруе закіды супраць тых сіл, якія накіроўваюць сваю дзейнасць супраць Беларусі.

„І чамусьці гэтая старонка лічылася занапалаю. І слава ўжо такая злажылася аб ёй, аб прыродзе яе і аб людзях яе. А людзі тут розныя былі. Адны тут жылі спрадвеку, тут нарадзіліся і тут паміралі. Так і называліся яны — „Тутэйшыя людзі". А другія часта няпрошаныя заходзілі. Але яны казалі, што прыйшлі, каб прынесці дабро тутэйшым людзям. Але, як вядома, казаць можна адно, а рабіць зусім іншае".

Бадай што найяскравей абарона свайй нацыі праявілася ў навеле „Тры браты", якая друкавалася таксама пад загалоўкам „Дудар". У аўтабіяграфічным нарысе, накіраваным да рускага літаратураведа Клейнборта, Колас напісаў: „Моя сказка „Тры браты", печатанная в нр. 4 „Нашай долі", явилась ответом тем лицам, которые в спорах со мною доказывали, что белорусского языка нет..."

Апошняй грамадскай праблемай, закранутай у „Казках жыцця", з'яўляецца рэвалюцыя. Да гэтай тэмы звяртаецца Колас у такіх навелах, як „Супрацьвады", „Стары лес"; „Дальʹ", „Хвароба". Названыя навелы пісаліся ў розныя перыяды, і таму выяўлены ў іх розны падыход пісьменніка да праблемы бунту і рэвалюцыі.

Навела „Супраць вады" была напісана пасля лютаўскай рэвалюцыі. Пісьменнік выразна тут праводзіць думку аб неабходнасці рэвалюцыйных масавых пераваротаў: „Не воля аднаго, а воля ўсіх толькі і можа мець сілу і права".

Зусім інакш патрактаваў пісьменнік ідэю рэвалюцыі ў навеле „Стары лес". Тут рэвалюцыйны парыў прадстаўлены ў карцінах, напоўненых хаосам, эгаістычнымі палкасцямі, помстай і самазнішчэннем.

У 1927 годзе Колас вярнуўся да праблемы рэвалюцыі ў навеле „Хвароба". Твор гэты выразна адносіцца да факту падзелу Беларусі на Беларусь Савецкую і Заходнюю. Гэтыя дзве арганізацыі прадстаўлены пад постацямі брата Усхода і Захада. У лісце, накіраваным да Захада, Усход раіць брату пазбыцца сваёй „хваробы" пры дапамозе рэвалюцыйных сродкаў.

Апрача закранутых дагэтуль грамадскіх праблем, у „Казках жыцця" выступаюць справы тыпу маральна-этычнага. Пісьменнік цікавіцца такімі з'явамі і паняццямі, як дабро і зло, праўда і мана, свабода і абавязак, жыццё і смерць.

Навелы, у якіх закранаюцца гэтыя пытанні, належаць да глыбока алегарычных і загадкавых. Часта праблема, пастаўленая ў адным творы, атрымоўвае выясненне або адказ у іншым або не атрымоўвае іх увогуле.

„Казкі жыцця" вучылі чытача самастойна глядзець на літаратуру, прымушалі яго прыглядацца да свету і самастойна ўспрымаць і аналізаваць яго. „Казкі жыцця" пашыралі межы беларускага рамантызму.

МАЙСТАР НА УСЕ РУКІ!

Анатоль Асеннік і Рыгор Асташэвіч

У адзін з прыгожых зімовых дзён мінулага года Анатоль Асеннік і Рыгор Асташэвіч вывелі на вуліцу нейкую незвыклую машыну, якая сваім гучным рокатам і неспатыканай канструкцыяй выклікала ў вёсцы Аўгустова, што непадалёк ад Бельска, сенсацыю. Машына мела свой рухавік, але была без калёс. Замест калёс былі лыжы. Селі канструктары ў машыну і паехалі ў напрамку Стрыкоў, а пасля павярнулі назад. Ехалі і па дарозе і па полі з хуткасцю каля 60 км у гадзіну. Гэтая машына — аэрасані. Некалькі слоў аб яе выглядзе. Спераду ў яе дзве лыжы. Ззаду таксама дзве лыжы. Лыжы замацаваны з усіх бакоў цалёвымі трубкамі. Пасярэдзіне рычаг з рулём ад самахода „Зіл“, праведны вал ад трактара „Ц-330“, а прапелер (змешчаны ззаду) ад вентылятара (купілі яго на зломе).

Праўда, аэрасані пакуль што выгляд маюць нецікавы. Але найважнейшае, што на іх можна ехаць, рэгулюючы хуткасць. Анатоль Асеннік і Рыгор Асташэвіч думаюць удасканаліць свае аэрасані і, магчыма, іх можна будзе выкарыстаць у шырэйшым маштабе. Важна, што гэтых людзей прыцягвае да сябе тэхніка, што яны хочуць стварыць нешта нязвыклае.

Анатолю Асенніку 21 год, а яго сваяку, Рыгору Асташэвічу, 28 год. І адзін, і другі закончылі прафесіянальнае вучылішча і з'яўляюцца механікамі. Працуюць у бельскім СКРы. Анатоль з'яўляецца намеснікам кіраўніка па тэхнічных справах, а Рыгор працуе аператарам землечарпалкі. Абодва цікавяцца канструкцыяй складаных машын, а перш за ўсё сельскагаспадарчых. Разам абмяркоўваюць свае задумы, і разам чытаюць савецкі часопіс „Мадэліст-канструктар“, які найбольш дапамагае ім у пашырэнні тэхнічных ведаў.

На здымку Анатоль Асеннік. З Рыгорам Асташэвічам падчас пабыўкі ў Аўгустове аўтару гэтай публікацыі не давялося сустрэцца.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

ПРЫЁМ У „ВАСІЛЁЧКІ“

Аб'яўлен новы прыём у бельскія „Васілёчкі“. Гэты папулярны харавы мастацкі калектыў праводзіць рэпетыцыі ў кожную сераду ад 18 гадзіны ў Бельскім доме культуры. У час рэпетыцыі і будуць прымаць новае папаўненне. Усіх, хто любіць песню і мае добры голас, запрашаем у калектыў.

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ГРАМАДСКІЯ ПАЧЫНЫ

Сёлета ў Нараўкаўскай гміне былі арганізаваны шматлікія грамадскія пачыны. Выканана іх на амаль 2 мільёны злотых. Удзельнічала 1062 чалавекі. Пачыны канцэнтраваліся ў асноўным пры пабудове дарог: з Плянты ў Гарадзіска, з Грушак у Нараўку, з Ляшукоў у Старое Ляўкова, пры мадэрнізацыі вясковых вуліцаў у Скупаве, Ляшуках, Янаве і Нараўцы, пры пабудове фундаментаў пад школу ў Старым Ляўкове, спартыўна-рэкрэацыйнага цэнтра побач керамічнай фабрыкі ў Ляўкове, сядзібы гміннага ўпраўлення ў Нараўцы, спартыўных пляцовак, пры пасадцы лесу.

Найбольш масавыя грамадскія пачыны адбыліся 21 мая, 21 ліпеня і 22 кастрычніка. Апрача спамянутых пачынаў пры пабудове дарог і грамадскіх устаноў на ляўкоўскай керамічнай і на вытворчых прадпрыемствах ГС у Нараўцы адбыліся прадукцыйныя пачыны.

У далейшым жыхары Нараўкаўскай гміны будуць працаваць пры пабудове вуліц у Нараўцы, пабудове школы ў Старым Ляўкове, пабудове пачакальняў на аўтобусных прыпынках, пры абгароджванні грамаднага сметніка-звалкі, пры маляванні дарожных знакаў.

Гмінныя партыйныя і адміністрацыйныя ўлады высока ацанілі грамадскі ўклад насельніцтва і заклікалі да далейшых пачынаў.

НА САКОЛЬШЧЫНЕ

Як паінфармавала нас дырэктар Сакольскага цэнтра культуры — Альжбета Цаглярская — у новым культурным годзе 1978-1979 у конкурсе, мэтай якога з'яўляецца развіццё культурнай актыўнасці ў вясковым асяроддзі, будзе ўдзельнічаць пяць вёсак: Камёнка Старая, Янаўшчына, Малявічы Дольныя, Сакаляны і Разадранка. У спамянутых сёлах іх жыхары паклапоцяцца пра добраўпарадкаванне вуліц (будуць пракладзены тратуары, а старыя адраманатаваны), пабудаваны новыя платы, памаляваны дамы і г.д. Варта адзначыць, што ў мінулым годзе ў конкурсе на найактыўнейшы клуб у Беластоцкім ваяводстве (удзельнічала ў ім 84 клубы) першае месца заняў клуб прэсы і кніжкі „Рух“ у Камёнцы Старой і трэцяе — клуб селяніна ў Малявічах Дольных (усе з Сакольскай гміны).

На ўвагу заслугоўвае таксама дзейнасць гміннага цэнтра культуры ў Гуранах (дырэктарам яго з'яўляецца Галена Радзэль) і клубы прэсы і кніжкі ў Сухінічах (кіраўнік Ян Апановіч), у Гуранах (кіраўнічка Леанарда Вярбіцкая), у Сакалянах (кіраўнічка Люба Бакун) і інш.

Сакольскі цэнтр культуры ў сваёй працы асаблівую ўвагу будзе ўдзяляць у напрамку стварэння ўмоў дзеля павышэння ведаў з розных галін мастацтва, на дапамогу мастакам і разбярам-аматарам. Арыгінальнымі разбярамі ў сакольскай акрузе з'яўляюцца: Тадэуш Клімовіч, Пётр Шалкоўскі і Пётр Цыдзік. Розныя цікавыя прадметы з жалеза і другіх металаў выконвае таленавіты металапластык Віктар Мартэнс.

У студзені 1979 года будзе адкрыты клуб селяніна ў вёсцы Драгле. Дэкарацыі зробяць самі жанчыны, члены КГВ і мясцовая моладзь.

Варта дадаць, што да ўдзелу ў конкурсе „Беларуская песня-79“ рыхтуюцца адораныя прыгожым голасам некаторыя члены БГКТ з Піражкоў, Панятовічаў і Камёнкі. **(яц)**

ПАВЯЛІЧВАЕЦЦА

Сямяціцкая арганізацыя ПАРП сістэматычна павялічвае свае рады. Ад пачатку бягучага года да 15 кастрычніка было прынята ў партыю 115 чалавек. Кандыдацкіх партбілетаў найбольш было ўручана на сямяціцкай абутковай фабрыцы, у „Гортэксе“, СКР-ы і ВЗСР-ы. Цяпер членаў і кандыдатаў ПАРП у горадзе Сямяцічы і ў гміне налічваецца больш як 1.300 асоб. **(мх)**

ЗНІМІЦЕ ШЫЛЬДУ!

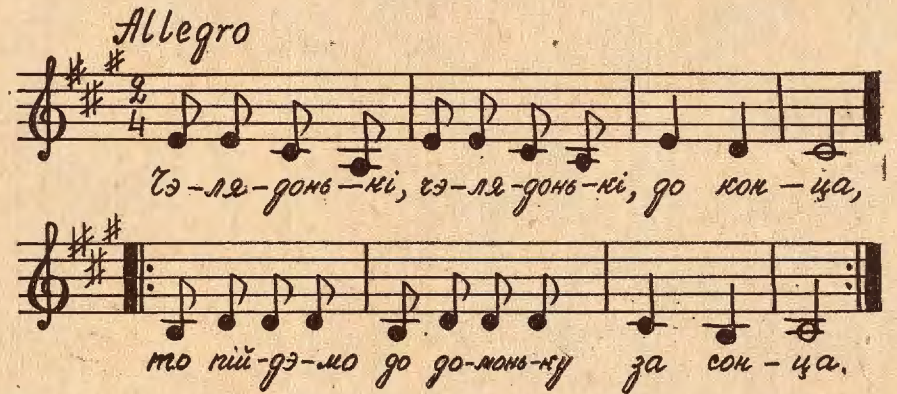
Ужо даўно няма пачатковай школы № 5 у Гайнаўцы. Вучні з колішняй „пяцёркі“ вучацца ў новай пачатковай школе № 1 і ў другіх школах. На будынку па вул. Вызвалення вісіць адна шыльда, быццам бы тая школа існуе. Будучы на гэтай гайнаўскай вуліцы, вы яе ўбачыце.

Ці не пара ўжо яе зняць? **(яц)**

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Нівы“

ФАЛЬКЛОР

ЖНІЎНАЯ

Чэлядонькі, чэлядонькі, до конца,
то пійдэмо до домоньку за сонца,
то пійдэмо до домоньку за сонца.
Чэлядонькі, чэлядонькі, до стінкі,
то наварыт наша пані затіркі,
то наварыт наша пані затіркі.

Ад Аляксандры Мартынюк, 1904 года нараджэння, вёска Баброўка гміна Мілейчыцы, запісаў улетку 1978 года Мікалай Гайдук; мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

Выступае тэатр паэзіі з Міхалова.

АГЛЯД ВЯСКОВАЙ КУЛЬТУРЫ

21 кастрычніка ў Гарадку адбыўся першы этап „Ваяводскай праграмнай гелды — 78“. Быў гэта агляд культуры вясковых асяроддзяў, у якім бяруць удзел гміны з цэлага Беластоцкага ваяводства. Мэтай арганізавання такой гелды была думка аб узбагачэнні зместу, форм і метадаў грамадска-культурнай дзейнасці розных асяродкаў культуры, аб тым, каб стаўся як найбольш інтэнсіўным абмен розных форм дзейнасці паміж рознымі дамамі і асяродкамі культуры.

В. Гуляніцкі
Фота аўтара

НАША ДЗЕСЯЦІГОДКА

Як падрыхтаваць дзіця да школы

Цэлыя дзесяцігоддзі асноўным, а часам адзіным заданнем дзіцячых садоў (прадшколляў) было апекавацца дзецьмі. Цяпер справа выглядае цалкам інакш. Цяперашні дзіцячы сад, побач з апекай над дзецьмі, разгортвае шырокую дзейнасць у напрамку фармавання ў сваіх выхаванкаў пажаданых грамадска-маральных якасцей, развівае тэхнічныя зацікаўленні, узбагачае эмацыянальныя перажыванні, а таксама дае ім акрэслены запас ведаў аб акружаючым свеце і людзях.

Дзеці пасля дзіцячага саду валодаюць не толькі такімі якасцямі характару, як добразычлівасць, сумленнасць і абавязковасць, не толькі ўмеюць сужывацца з іншымі і самастойна дзейнічаць на карысць калектыву, патрапяць выконваць простыя заданні і шанаваць працу іншых людзей, вучацца заўважаць і адчуваць прыгажосць навакольнага свету, але таксама здабываюць неабходны мінімум ведаў па роднай мове, матэматыцы, прыродазнаўству і грамадстве. Адначасова дзіця, пакідаючы дзіцячы сад, валодае мінімумам уменняў у чытанні і арыентацыі ў прасторы і часе. Яно таксама мае прывітыя асноўныя гігіенічна-санітарныя навыкі, што забяспечваюць яму далейшае нармальнае развіццё.

Значыць, цяпер дзіцячы сад, побач з выхаваўчымі заданнямі, адыгрывае рашаючую ролю ў падрыхтоўцы дзяцей да вучобы ў школе. Гэта ўсведамляюць добра грамадска-палітычныя, адміністрацыйныя і асветныя ўлады, якія стараюцца, каб па магчымасці кожнае дзіця, хоць на год перад пачаткам навукі ў школе, магло пабыць у дзіцячым садзе. І гэтыя намаганні даюць добрыя вынікі. Колькасць дзяцей, ахопленых дашкольным выхаваннем, павялічваецца з году ў год. І калі б не цяжкасці з будынкамі, раскіданае па хутарах засяленне і звязаныя з гэтым значныя адлегласці ад дома дзіцяці да дзіцячага саду, ужо сёння можна было б гаварыць пра ўсеагульнае дашкольнае выхаванне. Але тое, што даволі вялікая колькасць дзяцей жыве ў вёсках і на хутарах, і з'яўляецца прычынай таго, што ў Беластоцкім ваяводстве толькі палавіна ўсіх дзяцей ва ўзросце адпаведным для дзіцячага саду і не ўсе шасцігодкі знаходзяцца пад апекай устаноў дашкольнага выхавання.

А калі няма агульнага дашкольнага выхавання, тады выступае слабейшая падрыхтоўка дзяцей да навукі ў школе, і з гэтага бяруць пачатак цяжэйшыя ўмовы для далейшай вучобы.

Таму, шаноўныя чытачы, калі вы жывеце ў мясцовасці, непадалёк якой ёсць пункт ці школа, што займаецца дашкольным выхаваннем, і вашае дзіця ўжо праз год пойдзе ў школу, падайце яго да ўдзелу ў занятках у гэтым пункце ці школе. Калі ж вы жывяце ў мясцовасці, ад якой вельмі далёка да ўстановы дашкольнага выхавання, тады пагаварыце з вашым гмінным дырэктарам школ, каб забяспечыць вашаму дзіцяці час ад часу ўдзел у занятках дашкольнага выхавання. І тады кожны раз, калі будзеце ехаць у гміннае ўпраўленне, на сход, у горад ці проста на торг, заўсёды вазьміце з сабою свайго дашкольніка, каб хаця на некалькі гадзін аддаць у апеку працаўнікам дашкольнага выхавання. І так, знаходзячыся ў групе, ваша дзіця пазбудзецца ўласцівай для значнай часткі вясковых дзяцей нясмеласці, прызвычаіцца знаходзіцца і працаваць з іншымі дзецьмі, і адначасова яно будзе ўведзена ў чакаючую яго ролю і абавязкі вучня. У выпадку, як і такі выхад немагчымы, тады час ад часу заходзіце да настаўніка першага класа, што працуе ў бліжэйшай ад вас школе, дырэктара гэтай школы або гміннага дырэктара школ і расказвайце ім пра сваё дзіця, пра радасці і смуткі, якія вы перажываеце з яго прычыны, і пры гэтай нагодзе звяртайцеся да іх за парадай, як паступаць з дзіцём, каб падрыхтаваць яго да навукі ў школе. Такім чынам без неабходнасці вазіць дзіця на заняткі ў пункце дашкольнага выхавання, хоць у мінімальнай ступені вы падрыхтуеце яго да школы, а тым самым — забяспечыце яму па магчымасці добры школьны старт.

др Мікалай Грыгарук

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

BACCARA

Заказваў Юрка Трачук.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Кватэра, якая складаецца з аднаго пакою і кухні, займалі муж, жонка і маці мужа. Пасля разводу суд прызнаў кватэру былому мужу, а жонцы вызначыў шасцімесячны тэрмін для апаражнення кватэры. Пасля гэтага тэрміну яна асталася надалей у кватэры і згаджаецца аплачваць палову належнай жыллёваму кааператыву аплаты. Ці можа былы яе муж патрабаваць ад яе большай кватэрнай аплаты?

АДКАЗ: Былы муж мог бы патрабаваць ад былой сваёй жонкі заплату за кватэру за час, у якім яна згодна з рашэннем суда мела права займаць кватэру — толькі тады, калі б у рашэнні суда была пастанова, якая абавязвала б яе да заплаты за гэты час. Паколькі ў нашым прыкладзе рашэнне суда гэткага абавязку не прадбачыла, то былая жонка не мае абавязку плаціць за кватэру на працягу вызначаных судом шасці месяцаў. Адносна заплаты за кватэру за далейшы час, то былы яе муж мае права патрабаваць кампенсацыі за кватэру ў суме, прынятай у данай мясцовасці за гэткую кватэру. Зразумела, што трэба тут улічваць, што былая жонка не мае асобнага пакою, а пакой з кухняй займаюць тры асобы. Суд можа тут браць пад увагу таксама праўны і маральны абавязак, які выплывае з факту іх папярэдняга шлюбнага жыцця.

ВЕР-НЕ ВЕР

Мне, Астроне, прысніўся сёння непрыемны сон, і я адразу пішу да цябе. Снілася мне, што прыйшла да мяне знаёмая і кажа, што будзе дапамагаць мне прыбіраць у хаце. Я, зразумела, уцешылася. Ну, і пачалі мы з ёю рабіць парадкі. Яна нібыта чысціць, стараецца, завіхаецца, шаруе сталы на кухні, табурэты. Але дзіўная справа: да чаго яна не дакранецца і што не вычысціць, на тым месцы ізноў узнікаюць плямы, непрыемныя, рыжыя, тлустыя. Я гляджу, яна мые далей, а плямы паяўляюцца зноў і зноў. Прачнулася я з вялікім нясмакам і прадчуваннем нейкіх брудаў.

Аня з Беластока

Аня з Беластока! Ты не памылілася. Не вер сваім знаёмым, якія прыкідваюцца тваімі вялікімі прыяцелямі і людзьмі ўдзячнымі за дапамогу ў цяжкіх момантах. Яны і так у душы змяю носяць.

Астрон

Куток практычных ведаў

ЦЫБУЛЯ — ЗДАРОВАЯ!

Кажуць, што ў Асвенціме цыбуля выратавала тысячы людзей і дапамагла ім дажыць да вызвалення.

Цыбуля гэта не толькі гародніна, дыэтэтычная прыправа, але і цудоўнае лякарства, якое асабліва шырока прымяняецца ў народнай медыцыне.

Кажуць, у Францыі перад вайной быў славуты аўтамабіліст, які перад кожным этапам з'ядаў адну сырую цыбуліну, сцвярджаючы, што дзейнічае яна на яго арганізм і самаадчуванне лепш, чым найбольш цудоўныя прэпараты на ўзмацненне сіл.

Адзін жыхар Каўказа Насар Аламаў, які пражыў 136 год, на працягу ўсяго свайго жыцця штодзень еў талерку супу з чатырох цыбулін, а яго доўгавечныя сваякі рэгулярна елі сырую цыбулю на вячэру.

Вельмі славілі цыбулю ў старажытным Вавілоне і ў Рыме. У Польшчы першыя весткі аб цыбулі звязаны з прыдворнай кухняй Уладзіслава Ягелы.

Асабліва рэкамендуецца выкарыстоўванне цыбулі пры ангіне і наогул пры хваробах горла, як свайго роду антыбіётык. Цыбуля дапамагае рэгуляваць ціск крыві і ўсцерагчыся ад склерозу. Цыбуля вельмі дапамагае пры лячэнні цукровай хваробы, паколькі ў ёй знаходзіцца складнік, абніжаючы ўзровень цукру ў крыві. Суп з цыбулі — гэта не толькі нацыянальны прысмак французаў, але і лечыць хворых на цукровую хваробу.

Нельга не сказаць аб цыбулі і як добрым касметыку: ачышчаючы кроў, яна адначасова ачышчае скуру. Печаная цыбуля вельмі добра дапамагае пры розных нарывах і чырах, калі яе прыкладаюць на хворае месца.

Не варта ўжываць цыбулі пры хваробах печані і жоўцевага пузыра. Непрыемны запах пасля цыбулі ліквідуем, жуючы зялёную пятрушку ці зерне натуральнай кавы.

Гаспадыня

Дарагое Сэрцайка, два гады назад мой хлопец, Валодзя, якога я вельмі кахала, пайшоў у армію. Пры расстанні, мы абяцалі чакаць, пакуль Валодзя закончыць службу, а я школу, і тады пажаніцца. Так было ўвесь першы год. Я ездзіла да Валодзі, а ён, калі толькі мог вырвацца, прыязджаў да мяне. Ну і вядома, пісьмы адно за другім. Усё было ў парадку, але аднойчы сяброўка запрасіла мяне на імяніны. І там я спаткала Слаўка. Я паверыла ў каханне з першага погляду. Пачалі мы спатыкацца. Але да Валодзі пісьмы пісала я надалей. І час ад часу спатыкалася з ім. Так прайшоў другі год. Валодзя вярнуўся з войска, я закончыла школу. І прыпомніў ён мне, што пара жаніцца. Я прызадумалася і змяніла тэму размовы. Бо думкамі была я са Слаўкам, і здавалася, што яго я больш кахаю. Але памылілася. Пераканалася ў гэтым, калі ў нашай вёсцы была забава і прыехалі абодва хлопцы. Я пачала гуляць са Слаўкам. Валодзя заўважыў гэта, падышоў да мяне і сказаў: „Канец нашаму каханню, канец нашым планам, ашуканства цярцець не магу“. Больш я яго на забаве не ўбачыла. Але адчула ўсім сэрцам, як не хапае мне яго. І хаця надалей спатыкаюся са Слаўкам, не магу забыць цудоўных хвілін, праведзеных з Валодзем. А Славак стаецца мне ўсё больш чужы. Хацела б, каб вярнуўся да мяне Валодзя, але чула, што ходзіць ён з іншай дзяўчынай. Не ведаю, ці праўда гэта. Сэрцайка, як вярнуць мне Валодзю?

Люба з Бельшчыны

Люба! Можна сказаць, што каханне Валодзі запусціла ў тваім сэрцы глыбокія карэнні, а Слаўкава толькі павярхоўныя, бо проста Валодзі тады не было. А калі Валодзя з'явіўся, пачало і зусім сохнуць. Таму няма сэнсу яго прадаўжаць. Трэба старацца сустрэцца з Валодзем. Не будзе гэта цяжка, бо напэўна і ты Валодзі залягла глыбока ў сэрцы. І яму таксама, бадай, нялёгка замяніць цябе на іншую.

Сэрцайка

Этнаграфічнае акенца

Вёска Паўднёвы Востраў. *Фота Я. Целушэцкага.*

Многім вядома, як дзякуючы савецкім воінам быў выратаваны ад знішчэння фашыстамі горад Кракаў. Сярод тых, хто сарваў планы гітлераўцаў, быў і беларус Я. Н. Блізнякоў.

Старшы інжынер экспедыцыі Нафтагазаразведкі глыбокага бурэння Яўсей Нікіфаравіч Блізнякоў вярнуўся з камандзіроўкі. На сваім службовым стале ён убачыў пісьмо. На фірменным канверце прачытаў: „Польская аб'яднаная рабочая партыя. Кракаўскі ваяводскі камітэт“. Што было ў пісьме, ён ужо здагадваўся. Яшчэ ў камандзіроўцы ён прачытаў у „Известиях“ кароткія нататкі пад загалоўкам „Героі Кракава“. Там пісалася: „У Кракаў выехалі былыя савецкія разведчыкі з групы „Голас“ на чале з Яўгенам Сцяпанавічам Беразняком — камандзірам групы, цяпер начальнікам упраўлення школ Міністэрства асветы УССР.

Савецкія разведчыкі прымуць удзел у святкаванні 30-годдзя вызвалення Кракава. Да гэтага святкавання яны маюць самае непасрэднае дачыненне. Члены групы „Голас“ удастоены вышэйшай ваеннай узнагароды народнай Польшчы „Віртуці мілітары“ і навечна занесены ў Залатую кнігу выратавальнікаў Кракава“.

— Не забылі... — сказаў інжынер, прачытаўшы пісьмо. — Шкада, канешне: спазніўся, але што зробіш...

У думках уявіў ён, як яго сяброў сустрэлі ў Кракаве. Прыйшлі, вядома, сакратар падпольнага ваяводскага камітэта Польскай рабочай партыі Юзэф Заёнц, яго жонка былая сувязная Валя, Юзэф Скомскі — былы разведчык, цяпер прафесар Ягелонскага універсітэта, Ян Новак — сялянскі сын, студэнт-медык, якому вайна перашкодзіла закончыць вучобу і жыццё прымусіла лячыць людзей у вёсцы і ў партызанскім атрадзе. Дапамагала яму медыцынская сястра Інгібора, якая потым стала яго жонкай. Будуць там сёстры Стэфа і Рузя. Тады, калі іх бацька, селянін вёскі Санка, польскі патрыёт Міхал Врубэль уладкаваў у сваёй хаце савецкіх разведчыкаў — капітана Беразняка і радыстку Вольгу, яны былі яшчэ падлёткамі. Аднойчы раніцай, у час чарговай перадачы звестак Цэнтру, хату гураля акружылі гітлераўцы. Вольга не чула, як да яе падкраліся палявыя жандары. Яны схапілі яе за валасы і выцягнулі ў двор. Тут ужо ляжалі на зямлі Міхал Врубэль і яго дочкі. Каталі ўсіх па-зверску, як гэта маглі і ўмелі гітлераўцы. Дабіваліся аднаго: „Дзе камандзір?..“

А камандзір — капітан Беразняк (у той час Міхайлаў) прачнуўся ў гумне, у сховішчы, якое зрабіў савецкаму афіцэру Міхал. Ён чуў, як катавалі яго сяброў, ад іх яго аддзяляла тонкая сцяна, але дапамагчы ім нічым не мог і не меў права. Трэба было, сціснуўшы зубы, маўчаць. За радыстку Вольгу ён быў упэўнены — нічога не скажа. Міхал таксама вытрымае ўсё. Але дзяўчаткі ці вытрымаюць? Іх так па-зверску катуюць, а яны гавораць адно: „ніц не вемы“...

А ведалі ж. Толькі галавой кіўнулі б у бок гумна і, магчыма, скончыліся б іх пакуты. Нічога не сказалі. Усю сям'ю забралі ў лагер смерці Асвенцім. Міхал Врубэль там загінуў. Ужо пасмяротна Савецкі ўрад узнагародзіў яго ордэнам Айчыннай вайны І ступені. Стэфа і Рузя перанеслі ўсе катаванні і выжылі...

Вользе (сапраўднае імя Лізавета Валагодская) цудам удалося вырвацца з рук катаў. Вярнулася ў групу і працягвала выконваць свае абавязкі радысткі. А новую радыёстанцыю разведчыкам скінулі нашы лётчыкі...

Збяруцца недзе за сталом, ці можа цяпер, калі Блізнякоў думае пра іх, ужо сядзяць і шкадуюць, што разам з імі няма яго, камандзіра разведвальнага атрада групы.

— Можа захварэў, — скажа нехта...

— Я так думаю, — адкажа Яўген Сцяпанавіч, — інжынер Яўсей Нікіфаравіч зараз недзе са сваёй экспедыцыяй шукае на Палессі новыя паклады нафты, можа яшчэ і не ведае, што мы тут сабраліся...

„Трэба пайсці на пошту і даць ім тэлеграму...“ — падумаў Блізнякоў. Ён, здаецца, бачыў усіх сваіх сяброў па супольнай барацьбе, чуў іх гамонку. Валянціна зараз скажа:

— А памятаеце тую гісторыю з Юзэфам?... — усміхнецца. Тады, на станцыі ў Кракаве, калі ў час праверкі дакументаў Юзэфа Заёнца арыштавалі, на яе ўстрывожаным твары не было гэтай чароўнай усмешкі. Паліцэйскаму штосьці не спадабалася ў „аўсвайсе“ Заёнца. Валянціне і Беразняку пасля праверкі дакументы вярнуў, а Заёнца павёў...

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Нештодзённы юбілей

Кожны год у верасні чыгуначнікі святкуюць сваё свята. У гэтым годзе рабочы калектыў паравознага дэпо ў Чаромсе адзначаў сваё 30-годдзе. З гэтай нагоды адбылася сустрэча ветэранаў гэтай службы. Прысутнічалі прадстаўнікі цэнтральнай і раённай дырэкцыі ПКП, партыйныя і адміністрацыйныя ўлады гміны.

Перадавым рабочым і ветэранам, якія працавалі 30 год у паравозным дэпо (а ёсць іх 35 асоб) былі ўручаны ўзнагароды. І так: 11 працаўнікоў атрымала званне перадавіка сацыялістычнай працы, 8 — значкі перадавога чыгуначніка, 10 — ганаровыя граматы з ЦДОКП у Варшаве. 10 ганаровых граматаў прызнала раённая дырэкцыя ў Беластоку і 15 — начальнік паравознага дэпо і рады прафсаюзаў. 35 ветэранам дырэктар ДРКП прызнаў грашовыя ўзнагароды па 1000 зл.

Рабочы калектыў паравознага дэпо з'яўляецца адным з буйнейшых у Чаромсе і займае адно з вядучых месц у варшаўскім ДОКП. Прадпрыемствам ужо некалькі год паспяхова кіруе малады інжынер Ул. Сідарук.

(ус)

КАБ ТАКІХ ШАФЁРАЎ ЯК НАЙМЕНШ!

Няма канца нараканням пасажыраў на беластоцкі ПКС. Можна называць недахопы, якія можна растлумачыць аб'ектыўнымі цяжкасцямі. Усе ведаюць пра цяжкасці кадравыя, недахоп аўтобусаў, але гэта не тлумачыць усіх недахопаў. Чым, напрыклад, растлумачыць грубіянства і часта вульгарныя адносіны абслугі аўтобусаў да пасажыраў?

21 верасня я быў сведкам такой вось сцэны: на месцы „васьмёркі" на вакзале ПКС на вул. Юравецкай стаяла невялікая чарга. Раптам парушэнне, праз ланцугі і лаўкі дабягаюць у чаргу іншыя падарожныя. Пад'язджае аўтобус з табліцай Беласток-Цялушкі на гадз. 14^{45}, нумар бочны А 80024, рэгістрацыя БКА 940А. Дзяжурны руху не абвяшчае, што аўтобус падстаўляецца на месца. Бо толькі некаторыя маршруты і некаторыя аўтобусы ў Беластоку абвяшчаюцца.

Усё ішло як бы звычайна, калі раптам аўтобус рушыў з месца, пакідаючы палову пасажыраў. Старэйшая пані паспела пакінуць на ступеньках аўтобуса свой багаж, а сама асунулася па сцяне аўтобуса на зямлю, некалькім маладым удалося ўскочыць у едучы аўтобус. Шафёр не звяртаў увагі на просьбы і не пераймаўся фактам, што ў аўтобусе былі яшчэ вольныя месцы. Яго адказаў на крыкі людзей мы, як людзі культурныя, не можам у гэтым месцы паўтарыць.

І што ж, чалавеча, з гэтага? Шукаючы ратунку можам толькі дамагацца ад ПКСу ў Беластоку, каб, навучаючы шафёраў правільнай і бяспечнай яздзе, вучылі іх таксама элементарным правілам культуры і сужыцця з людзьмі.

(м)

* * *

У садове
рыжы ччмель
розгуканы горачым
полуднём
завіесіўсь нэхвіейно
на квітковi
лохматымі лапамі
долікатно помалу
як поцілунок губы
розхіляў платкі настурцыі
упоўз на жывотові
ў зачаровану краіну
ў галерыю барв
на дно кілішка
бы молоды хлопэць
пэршы раз
обніяўшы дыўчыну
бэз оддыху
смоктаў нэктар
задэрлівы і вэсёлы
як козак
одлітэсў
похвалітысь колегам.

Пётр Кірызюк

ЛЕПШЫ ПЕРАЕЗД

На дарозе з Нараўкі ў Гайнаўку за Скупавам (едучы ад Нараўкі) стаяў дарожны знак „стоп" ля вузкай чыгункі, якая перасякае шашу. Невыгодны ён быў шафёрам. Тут цягнікі праязджаюць вельмі рэдка. А кожны самаход ці матацыкл вымушаны быў затрымацца, траціў бензін і час. Шафёры слалі просьбы ўладам. І вось улады прыхіліліся да просьбы. Знак тут быў зняты, на тым месцы паставілі чыгуначны бар'ер. Калі цяпер будзе праязджаць цягнік, рух на шашы затрымаюць чыгуначнікі.

А. З.

Прачытаў я ў апошнім нумары „Нівы" пісьмо гр. Баляслава Клінцэвіча з Лодзі і задумаўся. Гр. Б. Клінцэвіч праўду кажа, што „Ніва" піша толькі пра Беласточчыну. Яна сталася не агульнабеларускай газетай у Польшчы, а фактычна газетай Беласточчыны. І гэта зразумела.

„Ніва" як беларускі тыднёвік прадстаўляе жыццё беларускага асяроддзя, а яно ж на Беласточчыне.

З другога боку такіх, як гр. Клінцэвіч і я, пражывае сотні і тысячы, раскіданых па гарадах краіны: у Лодзі, Радоме, Варшаве, Гданьску, а таксама Ольштыне, Шчэціне, Любліне і іншых мясцовасцях. За выключэннем Варшавы і Гданьска, ці ўзніклі беларускія асяроддзі ў іншых гарадах? Аб чым і якія весткі з гэтых гарадоў можа падаваць „Ніва"? Як ходзяць пэкаэсы, ці як працуюць крамы ў Ольштыне? — што да гэтага беларусам, пражываючым у Лодзі, Шчэціне, Любліне, ці іншых гарадах, і наадварот! А, думаю, кожны з беларусаў цікавіцца жыццём беларускіх асяроддзяў, а гэтых, нягледзячы, што там пражываюць сотні беларусаў, акрамя Беласточчыны, Варшавы і Гданьска, няма.

Па-мойму, за такі стан віну нясе ўсё беларускае грамадства. Працуюць два беларускія ліцэі. Працаваў у сваім часе беларускі педліцэй. Гэтыя школы выпусцілі сотні выпускнікоў. З іх не адна сотня закончыла вышэйшыя навучальныя ўстановы. Павыходзілі лекары, інжынеры, розныя магістры. Многія з іх займаюць цяпер важныя навуковыя і адміністрацыйныя пасады. Пра некаторых пісала ў свой час нават „Ніва". Словам, з лікаў здаецца, што ўжо выраслі не малыя рады маладой беларускай інтэлігенцыі. Павінна быць вельмі добра, а так не ёсць. Колькасць беларускіх школ не павялічваецца, а з кожным годам змяншаецца. Лік асоб, якія вывучаюць беларускую мову, з кожным годам меншы. Танцавальна-харавая група пры Галоўным праўленні БГКТ распалася. Планы стварэння беларускага тэатра так планамі і засталіся. Яшчэ горш стала з арганізацыяй этнаграфічнага музея.

Дык у чым жа справа? Бадай у тым, што жменька старой беларускай інтэлігенцыі з гадамі выкрушылася. А як з іх нашчадкамі? Вышэй я ўжо сказаў, што беларускія сярэднія школы выпусцілі з сваіх мураў сотні моладзі. Жменька з іх навучае ў школах беларускай мове, некалькі займаецца літаратурнай працай, гуртуючыся каля „Нівы". А дзе ж тая асноўная маса выпускнікоў беларускіх сярэдніх школ? Расплылася па гарадах і гарадках краіны і выглядае, што іх беларускасць закончылася разам з атрыманнем атэстату сталасці. Інакш маглі б яны заняцца арганізаваннем беларускага жыцця ў мясцовасцях, дзе жывуць; памагчы ў гэтым беларускім асяроддзям, працуючым там. Вось тады было б аб чым пісаць у „Ніву" і з Лодзі, і з Радома, і з Ольштына, і з іншых мясцовасцей. Само сабой узнікаюць пытанні, як выхаваны тыя сотні, што яны адносяцца цяпер з поўнай абыякавасцю да свайго роднага, да сваіх суродзічаў і грамадскай працы на роднай ніве? Як ім цяпер прыпомніць, што яны беларусы, і мабілізаваць да працы на родным полі?

В. Станулевіч,
Ольштын

ТАЯМНІЧАЯ КРАМА Ў БЕЛАСТОКУ

На вуліцы Ліповай 47/1 у Беластоку ёсць вялікая крама ПТТВ, дзе прадаецца абутак. Гэта адна з большых беластоцкіх крамаў з гэтым таварам і адкрыта яна ў гэтым месцы ўжо больш як год часу. Але трапіць у яе нялёгка, бо няма ані шыльды, ані ніякай рэкламы ў вітрынах вокан. Тое, чым гандлюе крама, застаецца таямніцай. І толькі калі заглянеш сюды, убачыш, што можна тут купіць розныя туфлі і боты на лета і зіму.

Здаецца, што гэта справа дробная, але падаючы яе да публічнага ведама, хочам чарговы раз сказаць усім установам, у даным выпадку ПТТВ, што кожную пачатую работу трэба салідна закончыць, хоць бы той канец выдаваўся малаважным. Значыць, трэба, каб крама на Ліповай 47/1 выглядала, як крама, дзе можна купіць добры тавар.

(м)

ЯК РОБІЦЦА МЕЛІЯРАЦЫЯ Ў ПУХЛАХ

Прашу вас, напішыце гэтае маё пісьмо ў „Ніве", а хачу я ў ім апісаць, як меліяруюць у Пухлах, у Нараўскай гміне. Пачалі работу рабіць у чэрвені месяцы — абкладаць, як гаворыцца, равы кіхамі з галля. Двое людзей рабіла, нейкіх 100 м рову наладзілі, засталося зрабіць каля 400. Іх не зрабілі па сённяшні дзень і не робяць. Кіхі тыя з галля гніюць, парасцягваныя па сенажацях. Як вада падымецца з ракі Нарвы, то панясе іх вадой. А ў гміне ўлады не могуць паклапаціцца, каб не дапусціць да марнатраўства. А з равоў вада выцякае на лугі, залівае сенажаць і пашу. Жыхары Пухлоў плоцяць грошы за кожны гектар сенажаці і пашы.

Н. М.

ПРАЦА І ВУЧОБА

Моладзь сельскагаспадарчай школы ў Альхоўцы (гміна Нараўка) ахвотна дапамагла СКРу ў Нараўцы выкапаць бульбу. 32 члены ЗСМП 6 дзён працавалі за капачкамі і камбайнамі. СКР старанна задбаў пра кошыкі і вывазку бульбы.

Кожны дзень моладзь атрымлівала смачны суп з мясцовага рэстарана. Гэтая іх праца была адначасова практыкай. Кіравала ёй дырэктар школы Альжбета Катоўская.

Таксама моладзь гміннай зборнай школы прыйшла з дапамогай СКРу. Класы ад V да VIII працавалі па адным дні. У ацэнцы кіраўніцтва СКР моладзь працавала з вялікай адказнасцю. Былі гэта добрыя выхаваўчыя лекцыі.

А. З.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ПАНАСЮКІ — УРОДЖАНЫ МАЙСТРЫ

Гэтых маладых людзей далёка ведаюць за межамі іх роднага сяла — Грабаўца, Дубіцкай гміны. Мала ёсць такіх спецыялістаў. Яны крыюць дах бляхай, а таксама робяць рынны і іншыя вырабы з бляхі.

Прозвішча нашых майстроў — Панасюкі. І яшчэ іх бацька Іван (ужо не жыве) займаўся гэтым рамяством. Можа таму ўсе сыны пайшлі яго следам, навучыліся гэтай нялёгкай працы. Былі такія ў нас, што прабавалі нешта рабіць з бліскучай бляхі. Але нічога не выходзіла, дык кінулі. А вось сыны нябожчыка Івана Панасюка — Павел, Іван, Аркадзь — гэта ўжо майстры. Колькі яны накрылі бляхай дамоў! Дапамагае ім Іван Трахімюк з Грабаўца, іх сваяк, таксама спецыяліст. Работа іх акуратная, з узорамі і танная. Маюць усе неабходныя прыборы і станок.

М. Панфілюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

На дарозе непадалёк Старой Луплянкі, гміна Лапы, чалавек, які раптам увайшоў на шашу, папаў пад колы „Вартбурга" і загінуў на месцы.

На дарозе каля вёскі Баратынец Рускі, гміна Сямяцічы, „Варшавай" ехаў Аляксандр К., які не меў права язды. Самаход належаў да яго бацькі. Едучы, наехаў на дзве асобы. Уцякаючы ад гэтага выпадку, наехаў на трэцюю асобу, якую цяжка параніў, і яна памерла. Дзве першыя асобы знаходзяцца ў бальніцы.

Ёсць віядук

У палове верасня жыхарам Чаромхаўскай гміны быў перададзены ў карыстанне віядук на чыгуначнай станцыі. Аб ім я ўжо пісаў на старонках „Нівы", клапаціліся пра яго намнога раней партыйная арганізацыі і гміна. І трэба сказаць, разважліва падышлі да справы ваяводскія і цэнтральныя ўлады.

Канструкцыю даставіла чыгуначная дырэкцыя ў Варшаве, мантаж зрабілі спецыялісты. Дапамагалі жыхары і чыгуначнікі. Людзі працавалі няраз па 12 гадзін у дзень. Не было нараканняў, бо кожны ведаў, што працуе для супольнага дабра. Кошт будовы аграмадны — 4 млн. 416 тыс. зл.

Ёсць віядук, а ўсё ж многія ў далейшым бесталкова блытаюцца па рэйках, а не ідуць дзе трэба. Чыгуначная служба і наглядальнікі СОКу перасцерагаюць усіх парушальнікаў чыгуначных правіл, што сустрэне іх заслужаная кара — грашовыя мандаты.

(ус)

Нялёгкая іх праца

14 кастрычніка быў дзень настаўніка. Без працы настаўніка немагчыма сёння маладому пакаленню ісці наперад. Гэта праца карпатлівая, цяжкая, адказная і нервовая.

У гэты дзень у Дубічах Царкоўных адбылася настаўніцкая ўрачыстасць. Былі ўручаны высокія дзяржаўныя ўзнагароды заслужаным выхаваўцам дубіцкай школы. Залаты Крыж Заслугі атрымалі Надзя Несцярук і Анна Панфілюк. Уручаў гмінны сакратар партыі Васіль Сегень. З прамовай выступіў дырэктар школы Ян Капчук, а за ўзнагароды падзякавала настаўніца Анна Панфілюк.

Пасля адбылася музычная частка ў выкананні вучняў дубіцкай школы. На заканчэнне была сустрэча ўсіх настаўнікаў школ Дубіцкай гміны з партыйнымі і адміністрацыйнымі ўладамі гміны.

М. Панфілюк

У ЛУЦЭ ЦЁМНА

Калі 11 кастрычніка заехаў я вечарам у Луку, што ў гміне Нараўка, быў моцна заклапатаны. На вуліцы цёмна, як у лесе. Аказалася, што лямпачкі на стаўбах ёсць, але ўжо месяц часу не свецяць. Інтэрвенцыі не памагаюць. Цікава, як хадзіць па такой вялікай вёсцы асеннімі вечарамі? Можа ўсё ж злітуюцца манцёры над Лукой?

А. З.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ДРЭННАЯ ДАРОГА", „Ніва" № 40/1179 ад 1 кастрычніка 1978 года.

Адказвае: REJON DRÓG PUBLICZNYCH W BIELSKU PODLASKIM.

Rejon Dróg Publicznych w Bielsku Podlaskim w odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Kiepska droga" z 40/1179 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 1 października 1978 roku informuje, że:

1. W bieżącym roku wykonano modernizację drogi z Nowosad do Narewki na 6-kilometrowym odcinku Nowosady—Świnoroje, natomiast odcinek Świnoroje—Narewka—stacja kolejowa Narewka długości 6 km został ujęty do planu na 1979 rok. Po zmodernizowaniu wymienionego odcinka droga państwowa Nowosady—Narewka—Bondary długości 25 km będzie posiadała nawierzchnię bitumiczną.

2. Do utrzymania dróg żwirowych i gruntowych na terenie swego działania Rejon Dróg Publicznych w Bielsku Podlaskim posiada tylko jedną równiarkę, która jest kierowana w pierwszej kolejności na drogi o nawierzchni żwirowej, po których kursują autobusy PKS. Jedna równiarka nie jest w stanie zaspokoić dużych potrzeb w zakresie profilowania dróg i sytuacja w tym zakresie ulegnie poprawie z chwilą otrzymania drugiej równiarki.

Dyrektor
mgr inż. Jan Wawrzyniak

Да заметкі „ТЭЛЕФОН", „Ніва" № 43/1182 ад 22 кастрычніка 1978 года.

Адказвае: URZĄD TELEKOMUNIKACYJNY W HAJNÓWCE.

Urząd Telekomunikacyjny w Hajnówce informuje, że linia telefoniczna w relacji UP-T Trześcianka—Białki została doprowadzona do należytego stanu technicznego w dniu 24.10.1978 roku i telefon we wsi Białki jest czynny. Na wymienionej linii został zbity słup telefoniczny oraz skradziono 250 m drutu stalowego. Urząd Telekomunikacyjny prowadzi dochodzenie w celu ustalenia winnych.

Naczelnik
Urzędu Telekomunikacyjnego
H. Stopczyk

Імпартгумар

НІЯКІХ ПРАБЛЕМ

Нярэдка далёкія ад педагогікі людзі гавораць, што малыя дзеці дрэнна ядуць. Накарміць іх, маўляў, — страшэнная праблема.

Хлусня! Мая суседка Вольга Іванаўна корміць унука Лёшку разоў пяць у дзень, і той заўсёды ўсё з'ядае і выпівае да дна.

Вось як яна гэта робіць.

Лёшка, чатырохгадовы карапуз, прачынаецца і катэгарычна заяўляе:

— Сёння есці не буду!

— Ой! — палохаецца бабуля.

— Сказаў — не буду!

— А мо, дзетка, падзяўбеш крыху кашкі, малачка вып'еш?..

— За сталом не буду, — ідзе на частковы кампраміс Лёшка.

Бабулька згаджаецца і тупае ў ванны пакой. Прывычна напаўняе ванну вадой, ставіць туды табурэтку (яна выконвае ролю абедзеннага століка), кідае ў ваду некалькі гумавых цацак і вяртаецца да ўнука.

— Хопіць з мяне ванны. Сёння буду снедаць на шафе, — незадаволена тупае хлапчо ножкай.

— Як гэта? — бянтэжыцца Вольга Іванаўна. — Ды дзе гэта бачана, каб елі на шафе?

— На шафе, на шафе! — пачынае выводзіць на высокай ноце ўнук.

З вялікай цяжкасцю бабуля ўсцягвае Лёшу на шафу.

Усеўшыся на гэтым „высокім троне“, маленькі прынц камандуе:

— Будзеш стаяць унізе і падаваць кашу адтуль.

Вольга Іванаўна пакорліва бярэ талерку з кашай і пачынае карміць унука. Хутка рука, якой яна трымае лыжку стамляецца, і бабулька бярэ лыжку другой рукой.

— Вазьмі лыжку ў правую руку, а то есці не буду! — пратэстуе Лёшка і грыміць пяткамі па дзверцах шафы. Вольга Іванаўна хуценька хапае лыжку правай рукой, прыгаворваючы:

— Еш, золатка, еш.

Нарэшце, з кашай пакончана. Наступае чарга малака. Вольга Іванаўна імчыць па яго на кухню. Але ўнук за гэты час паспявае раскрыць японскі парасон-аўтамат і, бы на парашуце, скокнуць на высокі ложак, які стаіць ля шафы. А потым хаваецца пад ім. Бабуля вяртаецца і на міг слупянее:

— Лёшка! — пачынае шукаць Вольга Іванаўна ўнука, крыху саўладаўшы з невялікім нервовым шокам. — Дзе ты?

— За тумбачкай, — хлусіць унук.

Вольга Іванаўна кіруе да тумбачкі і знаходзіць там парасон фірмы „тры сланы“ са свежапаламаным прутком.

— Лёшачка, ідзі, дзіцятка, выпі малачка, — як можна лагодна шчабеча бабулька.

— Давай сюды — пад ложак, — камандуе Лёшка, высунуўшы руку.

Бабулька працягвае ўнуку малако, на што той незадаволена заўважае:

— А я хачу, каб ты наліла малако ў вазу, а не ў шклянку, бабуля-цыбуля.

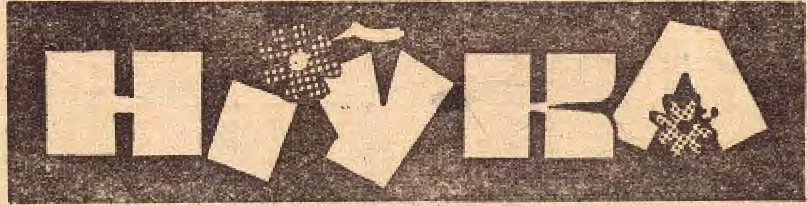
Бабулька вымае кветкі з вазы, апаласквае яе вадой і пералівае туды малако.

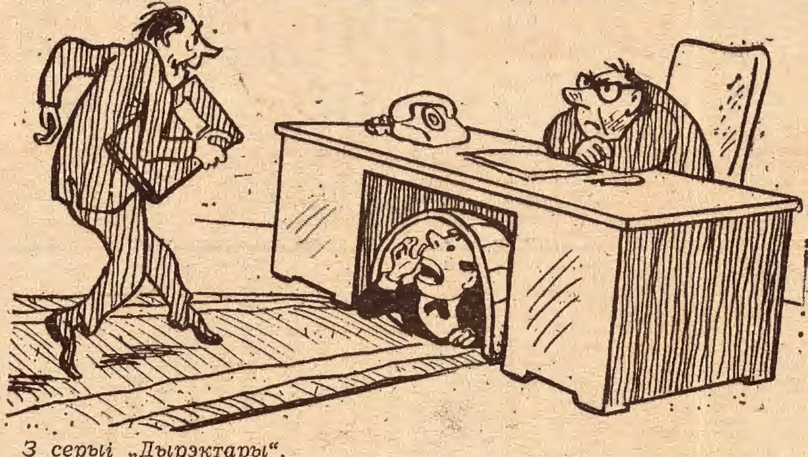
— Нясі абаранак, — загадвае Лёшка, — і залазь да мяне пад ложак: будзеш казку расказваць.

Манументальная Вольга Іванаўна з цяжкасцю засоўвае ногі пад ложак, і Лёшка дазваляе бабульцы пачаць расказваць казку. Малако і казка заканчваюцца адначасова. Лёшка і Вольга Іванаўна застаюцца задаволенымі...

Як бачыце, усё проста. Ніякіх, як гаворыцца, праблем.

Віктар Шаўчэнка

З серыі „Дырэктары“.

ГУМАР З БАРАДОЮ

ПАЛЯЎНІЧАЯ ПРЫГОДА

Пайшоў аднойчы я на палянне ды й замарудзіў у лесе. Калі ж — ваўкі. Я ад іх! А яны вось-вось дагоняць. Выбег я на паляну. Бачу — дрэва. А ваўкі ўжо мала не хапаюць за ногі. Я да дрэва. Учапіўся за галіну, а яна гнілая была ды толькі трэсь!

— Ну і што?

— Ды што — разарвалі...

РОЗНІЦА

Парфен да Кастуся:

— Якая розніца паміж асцярожнасцю і баязлівасцю?

— Калі баюся я, то гэта асцярожнасць. Калі баяцца іншыя — баязлівасць, — адказаў Кастусь.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Адна з авіякампаній дзеля прыманкі публікі аб'явіла, што жоны бізнесменаў могуць лятаць са сваімі мужамі бясплатна. Спісак пасажыраў запоўніўся парамі.

Праз нейкі час авіякампанія разаслала ўсім жонам лісты, просячы паведаміць, як ім спадабалася паветранае падарожжа. 90 працэнтаў апытаных прыслалі дзіўныя лісты: „Якое падарожжа?“

✲

Вучні спыталі Сакрата, ці не ведае ён надзейнага сродка ад кахання з першага позірку.

— Ведаю, — адказаў мудрэц, — трэба ўважліва паглядзець другі раз.

✲

Абышоўшы навокал спартыўнага кіраўніка горада, Афандзі сказаў:

— Гэта бязлітасна. Чаму спартсмены зганяюць уласную вагу толькі ў яго?

З цыкла „Пад парасонам“.

...Ён меў цікавы профіль работы — вадзіў іншых за нос.

ПРАФЕСАР КАЗЯЎКА

— Вы часта разыходзіцеся ў поглядах з жонкай?

— Вельмі.

— А што яна аб гэтым гаворыць?

— Што яна можа сказаць, калі яна аб гэтым нічога не ведае!

З „Весніка Задрыпоніі“

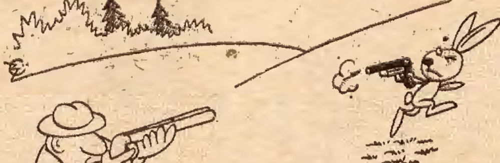
ЗДАРЭННІ

У прахадной задрыпанскай бойні былі затрыманы грузчык В. Чыкілдун. Ён трымаў ялавічны язык за зубамі.

✲

У час земляных работ, якія нядаўна праводзіліся ў адным са старых завулкаў Задрыпанкі, бульдазерыст Чырвончык не знайшоў скарбу старажытных манет.

З паляўнічых прыгодаў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат са Спічак змяшчаем песню

DO SZCZĘŚCIA BLISKO

z repertuaru Steni Kozłowskiej

słowa: Jan Zalewski

muzyka: W. Kruszyński, A. Skorupka

W przydrożnych głogach zapadł senny dzień,
w mech się otulił cień.
Rozkwitłą nieostrożnie różę w śnie księżyca
skrawił cień.
W koronie drzewa przywarł cicho wiatr,
drży niecierpliwy liść.
Noc czeka, los czeka, bo właśnie dziś...

Do szczęścia blisko, do nieba blisko...
do ciebie blisko przez nocy mrok.
Bezpieczna ciemność okryła wszystko,
w nieznaną przyszłość już tylko krok.

Już cztery kąty się schowały w cień,
skrył w ciemność piąty piec.
Jeszcze się płacze, jak nie chciany sen,
dym ze spalonych świec.
Jak powódź cisza się wylewa w noc,
zagląda w okno liść.
Ja czekam, ty czekasz, bo właśnie dziś...

Do szczęścia blisko, do nieba blisko...

АТРОХ І ЧЭРЦІ

Шукала цэлы дзень Яўдоха
Свайго каханага Атроха.
— Спытай, кума, у Саламона,
Што ладзіць выраб самагона, —
Суседка Клава ёй сказала
І ў бок Залужжа паказала.

Яна бягом туды, вядома...
Зірк: на сцяжынцы след ад дома —
Вядзе з святліцы за парог.
Вунь адпячаткі рук і ног!

— Вой! — стогне хтосьці непадалёку...
Яўдоха ўбачыла ў паўзмроку:
Паўзе пад стог яе Атрох,
Як бегемот, на чатырох.

— Ах ты, нягоднік! Ах, скаціна! —
І скок каханаму на спіну
Ды кіем трах ніжэй рабёр —
Атрох, што конь, яе папёр!

Назаўтра чухаў паясніцу...
А жонцы баяў небыліцу.
Як чэрці — чуў іх, чортаў, дух —
На ім праехалі праз луг.

Пятро Перац

НЕ ПЕРАБОЛЬШВАЙ

— Ты што такі прыгнечаны, Лайдакевіч?

— Усе мяне цярпець не могуць, даслоўна ўсе!

— Ну навошта ж перабольшваць? Я разумею, калі ты гавораш аб тых, хто цябе ведае, але ўсе — гэта ўжо перабольшванне!

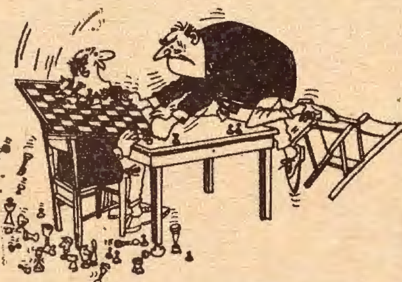
СЯМЕЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

— Чаму вы дагэтуль не ажаніліся?

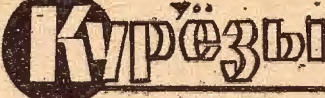
— Я доўга шукаў ідэальную жонку.

— Ну і як?

— Калі я, урэшце, знайшоў такую, яна сказала мне, што шукае ідэальнага мужа.

— Цяпер здаецеся?

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

У кенійскай сталіцы Найробі вялікай папулярнасцю сярод турыстаў карыстаецца парк паўзуноў. Ля басейна з вялікімі кракадзіламі там вісіць такая аб'ява: „Катэгарычна забараняецца кідаць што-небудзь у басейн! Хто парушыць гэтае правіла, павінен будзе асабіста дастаць з вады кінутае“. Проста і ў найвышэйшай ступені пераканаўча!

СЛІМАК „ЗАГАВАРЫЎ“

Усемагчымым конкурсам у свеце няма ліку. Мы, відома, маем на думцы не конкурсы накшталт „Міс Сусвету“ ці спаборніцтва тыпу „хто найдалей пяройдзе на руках“, а зусім сур'ёзныя спаборніцтвы. У мінулым годзе ў Лондане адбыўся конкурс натуралістаў на найлепшы запіс гукаў, якія выпускаюць прадстаўнікі жывёльнага свету. Многа тут было спеву птушак, квакання, выцця, шыпення, вухкання, пасвіствання і іншага. А першую прэмію атрымаў дваццацівасьмігадовы Джон Молі: ён запісаў на магнітафонную стужку гукі, якія выпускае... слімак, калі ён закусвае салатным лістам.

Ты — пешка? Дык будзь жа прахадной, і табе пазайздросцяць і больш важныя фігуры.